

Збірник наукових матеріалів
XXXVIII Міжнародної науково-практичної
інтернет - конференції
el-conf.com.ua

«СВІТОВИЙ РОЗВИТОК НАУКИ ТА ТЕХНІКИ»

23 грудня 2019 року

Частина 3

м. Вінниця

Світовий розвиток науки та техніки, XXXVIII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. – м. Вінниця, 23 грудня 2019 року. – Ч.3, с. 80.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей XXXVIII Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції «Світовий розвиток науки та техніки», 23 грудня 2019 року, які оприлюднені на інтернет-сторінці el-conf.com.ua

Адреса оргкомітету:
21018, Україна, м. Вінниця, а/с 5088
e-mail: el-conf@ukr.net

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ЗМІСТ

Економічні науки

<i>Поліщук Т.М., Глушкова А.В., Масловський Є.О.</i> РЕАЛІЗАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОГО ВИРОБНИЦТВА: ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ	5
<i>Самойліченко Л.С.</i> ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА	10
<i>Санарова Т.В.</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ.....	14
<i>Северіна К.А.</i> АВІАЦІЙНЕ СТРАХУВАННЯ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В Україні.....	16
<i>Северіна К.А.</i> ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ.....	19
<i>Сметанюк А.Д.</i> УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ	22
<i>Руденко А.Ю., Соколенко О.О.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ВАНТАЖНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ: ДИНАМІКА ТА СУЧАСНИЙ СТАН	26
<i>Солонська А.С.</i> ПРИЗНАЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО БІЗНЕС-КОНСАЛТИНГУ	30
<i>Поліщук Т.М., Султан Ю.С.</i> ГЛОБАЛЬНЕ ПОТЕПЛІННЯ, ЙОГО ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ТА ЕКОНОМІКУ	33
<i>Тищенко А.А.</i> ЕНЕРГЕТИЧНА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ	35
<i>Томнюк Д.В., Хмурова В. В.</i> СИСТЕМИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В МЕНЕДЖМЕНТІ.....	39
<i>Тюков А.</i> ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ РЕМОНТНИМ ГОСПОДАРСТВОМ ДОРОЖНЬОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ.....	42
<i>Удовенко А.О.</i> УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....	45
<i>Удочкін М.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ БІЗНЕС-ОРГАНІЗАЦІЇ ЗА УМОВ ВПРОВАДЖЕННЯ ГНУЧКИХ МОДЕЛЕЙ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ	51
<i>Хворостяний В.В.</i> ВПЛИВ РИЗИКІВ ТА ЗАГРОЗ НА СТАН ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	55

<i>Чуйко Р.О.</i> КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РОЗВИТКУ МІНЛИВОГО ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА .	60
<i>Шатов К. В.</i> НАПРЯМКИ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ КЕРІВНОГО ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	62
<i>Шворак В.В., Ярова Л.С., науковий керівник Діденко Л.В.</i> СВІТОВИЙ ДОСВІД СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ	66
<i>Шепелюк Н.П.</i> ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНА- ЛОМ ПІДПРИЄМСТВА	70
<i>Яворський С.М., науковий керівник Покровська Н.М.</i> ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ ТА НА ХІМІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	73
<i>Ярова Л.С., науковий керівник Коляда Т.А.</i> ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ФІНАНСОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИ- ЄМСТВ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ МІСТА ІРПІНЬ)	76

РЕАЛІЗАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОГО ВИРОБНИЦТВА: ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ

Поліщук Т.М.

старший викладач

Глушкова А.В., Масловський Є.О

магістри

Одеський державний екологічний університет

м. Одеса, Україна

Глобальна зміна клімату – одна з найгостріших екологічних проблем, які стоять перед людством. Саме тому економічний пріоритет на сьогоднішній день для економіки нашої країни - це використання відновлювальних джерел енергії, а також розробка і впровадження нових технологій для їх розвитку.

Національна концепція екологічно чистого виробництва як інтегрована система поглядів та ідей узагальнює методологічні засади, спрямовані на поліпшення стану навколишнього середовища, збереження і відновлення природно ресурсного потенціалу за концепцією сталого розвитку. Впровадження концептуальних положень екологічно чистого виробництва сприятиме створенню передумов реалізації стратегії постіндустріального розвитку національної економіки на інноваційних принципах підвищення її конкурентоспроможності, зміцнення національної безпеки України [1,2].

Одним із найважливіших чинників забезпечення переходу суспільства до моделі сталого розвитку є підвищення економіко - екологічної ефективності господарської діяльності. Йдеться про необхідність зменшення обсягів природних ресурсів, що витрачаються на кожну одиницю виробленої продукції (а в підсумку - одиницю грошового еквівалента ВВП), зниження кількості забруднювальних речовин, відходів, утворення яких пов'язане з виробництвом одиниці продукції кожного із секторів (галузей) господарства та економіки загалом. Нераціональні підходи до природокористування в Україні протягом ХХ ст. призвели до того, що на межі ХХ і ХХІ тисячоліть економіка країни мала одні з найнижчих у світі показників екологічної ефективності,

тобто була однією з найбільш природоємних. Енергоємність національного ВВП перевищувала середньосвітове значення у 14,31 раза, електроенергоємність - у 8,8, водоеємність - у 2,83 раза. Отримання одиниці ВВП в Україні супроводжувалося викидами такої кількості CO₂, яка перевищувала аналогічні середньосвітові показники у 15,25 раза.

Сучасні масштаби екологічних змін створили реальну загрозу життю і здоров'ю громадян України, її національній безпеці. Якщо за акумулюючий показник антропогенного тиску на навколишнє середовище взяти здоров'я населення, то об'єктивні медичні дані свідчать про дедалі більший вплив екологічних чинників на фізичний потенціал нашого суспільства. Останніми роками в Україні зростають відносні та абсолютні показники смертності населення. Серед розвинених країн світу наша держава посідає 2-е місце за рівнем смертності всього населення і 17-е - дитячої. Найвища смертність у промислово - розвинених регіонах країни [3].

Це потребує компенсації збитків, пов'язаних з антропогенним навантаженням на природне середовище. Світова спільнота приділяє особливу увагу питанням збереження довкілля за принципами сталого економічного розвитку. Про це свідчать не тільки Міжнародна конференція ООН з питань навколишнього середовища і розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.), Міжнародна Декларація Більш Чистого Виробництва (Комісія ООН зі сталого розвитку, 1999 р.) та Всесвітній саміт зі сталого розвитку «Ріо+10» (Йоганнесбург, 2002 р.), які віддзеркалили підходи до розв'язання цих проблем у світовому вимірі, а й ті міжнародні акції глобального та регіональних масштабів, що активно проводяться, починаючи від 70-х років ХХ ст.

Проголошена в Ріо-де-Жанейро нова концепція розвитку цивілізації базується на взаємозв'язку екологічних, економічних і соціальних проблем людства і того факту, що вони можуть бути розв'язані лише комплексно. Світова спільнота вже давно пропонує різні концепції природокористування як системи «керування навантаженням» на середовище Ці загальносвітові завдання щодо забезпечення умов сталого розвитку є особливо актуальними

для України. Стратегічні інтереси держави полягають у забезпеченні стабільного соціально-економічного зростання, яке базується на раціональному використанні, охороні та відновленні природного ресурсного потенціалу.

Перед економікою України стоїть завдання її глибокої реструктуризації та оновлення, створення умов для прискореного технологічного переозброєння виробництва, забезпечення конкурентоспроможності продукції, водночас зменшуючи рівень негативних впливів на довкілля. Економічна політика може бути ефективною тільки за умови збереження довкілля з одночасною оптимізацією процесів прийняття рішень у різних галузях економіки.

Одним із підходів, який довів свою ефективність у багатьох зарубіжних країнах є впровадження концепції більш чистого виробництва в індустріальних секторах економіки, а також сфері надання послуг. Впродовж останніх десятиліть концепція більш чистого виробництва, відома у світі як «Cleaner Production», набула поширення та розвитку у багатьох країнах. Вважають, що це такий спосіб виробництва, який впливає на довкілля менш негативно порівняно з традиційними технологіями [3].

Поняття «більш чистого виробництва» означає процес постійного застосування комплексних профілактичних заходів у виробництві продукції та послуг, що сприяє підвищенню екологічної ефективності та зниженню ризиків негативних змін у навколишньому середовищі, стані здоров'я людей [2].

У непростих економіко-екологічних умовах, що склалися нині в Україні, одним із найефективніших шляхів розв'язання зазначених проблем є перехід до екологічно безпечних чистих виробництв.

Головна мета - впровадження концептуальних засад стратегії у сфері раціонального природокористування та захисту навколишнього середовища, а також їх практична реалізація з метою сталого економічного та соціального розвитку держави.

У контексті проблеми впровадження стратегічних принципів переходу до екологічно чистого виробництва надзвичайна роль належить національному екологічному та природоохоронному законодавству, яке для нашої країни

можна визнати таким, що пододало шлях становлення, але ще не стало дієвою системою нормативно-правового забезпечення екологізації розвитку. Питання законодавчого забезпечення переходу до екологічно чистого виробництва для економіки України були предметом обговорення та формування відповідних завдань на парламентських слуханнях. Це відображено у Постанові Верховної Ради України «Про рекомендації парламентських слухань щодо дотримання вимог природоохоронного законодавства в Україні» від 20 лютого 2003 р. за №565 IV. Сама ідея переходу до екологічно чистого виробництва не є новою, вона вже озвучена в низці документів, прийнятих Верховною Радою та Урядом України. Але вони сформульовані як завдання побажання, напрями роботи відповідних управлінських структур. А потрібні програма дій для розв'язання конкретних проблем з урахуванням наявних фінансових ресурсів та необхідності компромісу між поколіннями.

Концепція реалізації екологічно чистого виробництва базується на певних методологічних засадах і передбачає упереджувальний підхід. Він полягає у впровадженні екологічних удосконалень з одночасним отриманням економічного прибутку, а не в інвестуванні додаткових коштів у технології з уловлювання забруднювальних речовин й утилізації відходів. За умови застосування упереджувального підходу навіть незначні інвестиції забезпечують значну економію. Запропонована концепція має на увазі системний підхід до охорони довкілля на всіх фазах виробництва та реалізації продукції з метою упередження та мінімізації як найближчих, так і віддалених ризиків для здоров'я людини і стану довкілля.

Отже, розвиток екологічно чистого виробництва сприяє формуванню ефективних економічних засад розв'язання екологічних проблем, насамперед у промисловому, паливно-енергетичному, агропромисловому, транспортному, житлово-комунальному секторах економіки, в інфраструктурі надання послугу виробничій та соціальній сферах.

Концепцією передбачені національні пріоритети України у сфері екологічно чистого виробництва, серед яких: забезпечення стабільного

соціально-економічного розвитку на основі раціонального використання, охорони та відновлення природно-ресурсного потенціалу; досягнення показників ресурсо- та енергоємності, які забезпечили б необхідний рівень незалежності держави; перехід на замітники традиційної сировини; впровадження відновлюваних енергоресурсів та нових видів палива; перехід до господарювання на засадах максимальної продуктивності ресурсів.

Національні пріоритети розвитку екологічно чистого виробництва реалізуються шляхом: перегляду екологічних нормативів забруднення та спеціального використання природних ресурсів, а також нормативів їх економічного регулювання з метою поступового наближення до стандартів ЄС; розробки та реалізації сукупності економічних й екологічних чинників розвитку виробництва; удосконалення механізму інтеграції екологічних чинників у стратегію економічного розвитку; створення системи збалансованого управління виробництвом, що стимулює охорону довкілля та забезпечує ощадливе використання природних ресурсів; поширення інформації про засади екологічно чистого виробництва.

З метою інтеграції програмних завдань з практичної реалізації екологічно чистого виробництва в плани дій Уряду, економічного та соціального розвитку, забезпечення пільгового та іншого стимулювання, поширення світового досвіду в Україні створюється Національна рада з питань впровадження екологічно чистого виробництва. Спеціальним рішенням Кабінету Міністрів України відповідальність за реалізацію державної політики екологічно чистого виробництва покладається на міністерства та відомства, які опікуються конкретними галузями економіки. Як робочий орган Національної ради створюється Національне агентство України з питань розвитку екологічно чистого виробництва.

Реалізація цих концептуальних засад сприятиме створенню передумов для узгодження національної політики реструктуризації, модернізації та розвитку індустріальних секторів національної економіки та надання послуг з політикою охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів

та поліпшення якості життя населення. Інтегрально все це сприятиме поступовому переходу нашої держави до сталого розвитку [3].

Література:

1. Екологічний менеджмент. Навчальний посібник/За ред. В.Ф. Семенова, О.Л. Михайлюк. – Київ. Центр навчальної літератури, 2004. – 407.
2. Бобровський, Анатолій Л. Екологічний менеджмент: Підручник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2009. – 586 с.
3. Буркинський Б.. Екологічно чисте виробництво [Електронний ресурс]: Наукові засади впровадження та розвитку. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua> (дата звернення: 20.11.2019).

Економічні науки

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА

*Самойліченко Лілія Сергіївна,
студент,
Київський Національний Університет
Технологій та Дизайну.*

В сучасних умовах господарювання питання фінансової безпеки як країни в цілому, так і окремого суб'єкта господарювання, в умовах сьогодення набуває більшої актуальності. Фінансова безпека суб'єкта господарювання характеризується рівнем фінансової захищеності підприємства, а також як основу побудови фундаменту, щоб забезпечити необхідні умови постійного розвитку підприємства. Таким чином, система фінансової безпеки – одна із найнеобхідніших умов розвитку суб'єктів господарювання.

В загальному визначенні фінансова безпека підприємства представляється як певний механізм, який здійснює забезпечення, з одного боку, стабільності фінансової системи підприємства шляхом застосування захисних фінансових інструментів, а з другого боку — її ефективності, організував раціональне використання фінансових ресурсів.

Фінансова безпека – це стан фінансової системи, для якого характерна збалансованість, стійкість до зовнішніх та внутрішніх чинників, здатність здійснювати забезпечення ефективного функціонування та зростання економічної системи.

За результатами дослідження сутності "фінансової безпеки" можна узагальнити наступне – в економічній літературі приділяється недостатньо уваги питанню дослідження фінансової безпеки. Отже, ця проблема потребує цілісного і комплексного підходу, який би поєднав у собі всі елементи в єдину систему, яка б постійно діяла.

Методика аналізу, оцінки та аналізу фінансової безпеки містить сукупність послідовних та взаємопов'язаних між собою блоків, етапів діяльності, які систематизовані і пристосовані (зорієнтовані) на цих завданнях методик, методів, моделей, що передбачають виявлення, оцінку і зменшення впливу ризику господарювання до прийняттого рівня за мінімальним рівнем витрати ресурсів.

Фінансову безпеку підприємства розглядають як міру гармонізації в часі і просторі економічних інтересів підприємства з інтересами інших суб'єктів господарювання зовнішнього середовища, що з ним пов'язані, проте діють за його межами [1].

Процес управління фінансовою безпекою суб'єктів господарювання можна визначити сукупністю робіт щодо забезпечення максимально високого рівня платоспроможності підприємства та ліквідності його оборотних коштів, найбільш ефективної структури капіталу підприємства, підвищенням якості здійснення планування та ведення фінансово-господарської діяльності за всіма напрямками стратегічного й оперативного планування та управління технологічним, інтелектуальним і кадровим потенціалом суб'єктів господарювання, його основними й оборотними активами щодо максимізації прибутку та збільшення рівня рентабельності діяльності.

Можна виділити наступні підходи щодо здійснення оцінки рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання: індикаторний, ресурсно-функціональний, використання критерію "мінімум сукупного збитку, який

завдається безпеці", та метод, яким можна оцінити достатність оборотних коштів з метою здійснення виробничо-збутової діяльності.

За індикаторного підходу здійснюється порівняння фактичних значень показників фінансової безпеки та порогових значень індикаторів її рівня. Порогові значення індикаторів фінансової безпеки є їх граничні величини, недотримання яких сприяє формуванню негативних тенденцій у сфері фінансової безпеки. Найвищий рівень фінансової безпеки суб'єктів господарювання можна досягти, якщо вся сукупність індикаторів буде знаходитись в межах порогових значень, а порогове значення кожного з індикаторів можна досягти не на шкоду іншим [2].

За ресурсно-функціональним методом стан фінансової безпеки можна оцінити, визначивши рівень: а) використання фінансових ресурсів (власні фінансові ресурси і позикові фінансові ресурси); б) виконання функцій (забезпечення високої фінансової ефективності діяльності підприємства, його фінансової усталеності та незалежності).

Такий підхід дуже широкий, за нього процес забезпечення фінансової безпеки узагальнюється фактично з усіма видами діяльності суб'єктів господарювання та зводиться до оцінки використання його ресурсів.

Щодо використання критерію "мінімум сукупного збитку, який завдається безпеці", то його дуже складно розраховувати за відсутності необхідних для цього бухгалтерських і статистичних даних. Це сприяє необхідному введенню додаткового обліку. Тоді його можна розраховувати лише експертним шляхом, у якого є свої межі точності.

Під час оцінки достатності оборотних коштів для здійснення виробничо-збутової діяльності аналітична служба повинна охоплювати не всі сфери фінансової діяльності суб'єктів господарювання і їх фінансової безпеки. Даний підхід використовують лише з метою оперативного визначення рівня фінансової безпеки [3].

Також необхідно проводити оцінку рівня фінансової безпеки на основі аналізу показників, що характеризують фінансову стійкість, платоспроможність,

ділову активність, ефективність господарської діяльності суб'єктів господарювання. Перелік показників, які використовують для оцінки рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання, ототожнюють із коефіцієнтним аналізом його фінансового стану, ділової активності та прибутковості ведення фінансово-господарської діяльності [4].

Отже, можна зробити висновок, що фінансова безпека є основною складовою економічної безпеки суб'єктів господарювання, яка забезпечує його фінансову стійкість, ліквідність і платоспроможність допомагає визначати внутрішні та зовнішні загрози діяльності та подолати їх; має кількісне та якісне вираження та дозволяє самостійно обрати та впровадити фінансову стратегію.

Література:

1. Барановський О.І. Фінансова безпека / О.І. Барановський. - К: Фенікс, 1999. - 338 с.

2. Єрмошенко А.М. Співвідношення основних категорій фінансової безпеки страхових організацій / А.М. Єрмошенко // Вісник Української академії банківської справи. - 2015. - № 1. - С. 33-38.

3. Гукова А.В. Роль финансовой безопасности предприятия в системе его экономической безопасности / А.В. Гукова, И.Д. Аникина // Образование и общество. - 2016. - № 3. - С. 98-102.

4. Єрмошенко М.М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення / М.М. Єрмошенко. - К.: Київський національний торговельно-економічний університет, 2011. - 309 с.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ

*Санарова Т. В.,
студентка кафедри міжнародних фінансів,
обліку та оподаткування,
Вищого навчального закладу «Університет
імені Альфреда Нобеля»
м. Дніпро, Україна*

У сучасній економіці має місце жорстка конкуренція між різними виробниками, і одним з головних факторів покращення рівня результативності і рентабельності діяльності підприємства, його фінансового стану та стійкості є забезпеченість його відповідними основними фондами, а також їх максимальне використання. Тільки при належному технічному стані виробничої бази, своєчасному технічному переозброєнні виробництва і оновленні основних фондів підприємство може розраховувати на успіх його діяльності і стабільне зростання [1].

Основні фонди слід розглядати як невід'ємну частину фінансових ресурсів будь-якої організації. Від підвищення ефективності їх використання у виробничому процесі залежать важливі показники діяльності організації, такі як виживання і конкурентоспроможність на ринку, її фінансове становище.

Отже, одним із основних шляхів підвищення фінансової стійкості підприємства є підвищення ефективності використання основних фондів підприємства за рахунок збільшення обсягу випуску продукції, продуктивності праці, що рівноважне розширенню виробництва без додаткових капітальних вкладень, економії поточних витрат виробництва шляхом зменшення амортизаційних відрахувань у розрахунку на одиницю продукції.

Досягнення поставлених задач можливе за рахунок впровадження нової, економічно ефективною техніки; технічного вдосконалення і модернізація обладнання; поліпшення використання діючих фондів; вдосконалення

структури основних фондів і прискорення їх оновлення; прискорення освоєння нововведених в дію виробничих потужностей; створення системи управління використанням основними фондами.

Так, ефективне застосування основних фондів є прискорення їх оборотності, що в значній мірі сприяє вирішенню проблеми скорочення розриву в термінах морального і фізичного зносу, прискорення темпів оновлення основних фондів. Повне використання основних фондів створює зменшення потреб у впровадженні нових виробничих потужностей при перетворенні обсягу виробництва і, відповідно, до кращого використання прибутку підприємства.

Отже, для того щоб підприємства успішно функціонували в умовах ринкових відносин, повинна приділятися увага модернізації основних фондів і ефективності використовуваних технологій. Для пристосування підприємств до умов ринкової боротьби необхідно безперервне поліпшення основних виробничих фондів, яке може дозволити підприємствам виробляти продукцію, здатну до конкуренції і задоволенню попиту, який стрімко змінюється.

Також за результатами дослідження з'ясовано, що в якості першочергових заходів реалізації фінансової політики підприємства можна запропонувати наступне:

1. Здійснювати систематичний контроль за станом основних фондів і щоквартальну перевірку виконання реалізованості поставлених виробничих завдань.

2. Організувати довгострокове планування діяльності на основі розробки бізнес-планів. При освоєнні нових напрямків розвитку обов'язково необхідно проводити оцінку ефективності проектів щодо їх реалізації на основі бізнес-планування.

6. Впровадження програми зниження цінової політики, в тому числі за рахунок маркетингових досліджень ринку і постійного моніторингу зовнішнього середовища, розробки політики на основі аналізу точок беззбитковості за видами послуг;

7. Розширення товарного портфелю підприємства, в тому числі за рахунок маркетингових досліджень ринку і постійного моніторингу зовнішнього середовища.

Таким чином, доведено вагомість основних фондів будь-якого підприємства, важливість якісного аналізу показників їх використання, що у сукупності сприятиме розвитку підприємства, закріпленню його позицій на ринку та забезпеченню фінансової стійкості підприємства не тільки в короткостроковій перспективі, але і в довгостроковій.

Література:

1. Білик М.Д. Фінансовий аналіз: навч. посібник / М.Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька. – К.: КНЕУ, 2015. – 592 с.

2. Донченко Т.В. Теоретичні основи формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства / Т.В. Донченко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 1. – С. 23–27.

УДК 368.24

Економічні науки

АВІАЦІЙНЕ СТРАХУВАННЯ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Северіна Каріна Андріївна

студентка факультету

управління та фінансових технологій

Харківський навчально-науковий інститут

ДВНЗ «Університет банківської справи»

В сучасному суспільстві, і в загалі в системі страхування, транспортні засоби відіграють важливу роль, оскільки вони є джерелом підвищеної небезпеки. Тому, постає питання щодо вибору транспортного засобу для запобігання жахливих подій.

На сьогодні, головне місце в транспортній системі світу займає повітряний транспорт, перевагами якого є висока швидкість доставки,

регулярність польотів, високий рівень сервісу та інше. За даними світових організацій авіаційний транспорт є одним із безпечних видів. Але наше життя непередбачуване, і трапляються авіаційні катастрофи. За даними порталу Aviation Safety Network з 1919 року на території України стався 131 авіаційний інцидент, 65 з яких призвели до смерті 135 осіб. Найбільшою за кількістю жертв стала катастрофа Boeing 777 Малайзійських авіаліній, що відбулася 17 липня 2014 року та призвела до загибелі усіх 298 осіб, що перебували на борту літака [1].

Не дивлячись на ці жахливі цифри, авіаційне страхування в Україні є не досить затребуваним видом страхування. Але ж безпека польотів і страхове покриття є основними питаннями для авіаперевізників. Тому, вже давно всі авіакомпанії в Україні проводять авіаційне страхування.

Авіаційне страхування — це загальна назва майнового, особистого страхування осіб у разі настання певних подій, визначених договором страхування.

В наш час існує безліч страхових фірм. Тариф на страхування визначається індивідуально і залежить від багатьох факторів, таких як тип повітряного судна та його вартість, країна, по території якої буде здійснюватися політ, страхова сума і т.д.

Компанії авіаперевізники, які мають право здійснювати пасажирські та вантажні перевезення, власники повітряних суден або особи, які є замовниками авіаційних робіт, можуть скористатися комплексом страхових продуктів, який містить обов'язкове авіаційне страхування цивільної авіації, а саме:

- відповідальність перед третіми особами за заподіяння тілесних ушкоджень;
- майнової шкоди або відшкодування медичних витрат;
- різні види страхового захисту від збитків, що настають в результаті пошкодження майна, включаючи страхування корпусу авіаційного судна (авіа КАСКО).

Збитки також будуть компенсовані в разі втрати повітряного судна, внаслідок його зникнення безвісти, посадки на місцевість, евакуація з якої неможлива, пошкодження судна, що робить технічно неможливим його подальше використання.

Виплата проводиться наступним чином: якщо страхова компанія після розгляду страхової події визнає, що страховий випадок, який призвів до втрати (пошкодження або руйнування) активів, є страховою подією, то після отримання належних документів від авіапідприємства, страхова компанія повинна скласти страховий акт, в якому будуть розкриті факти, причини та наслідки страхової події, а також будуть зафіксовані розміри матеріального збитку [2].

Страхування повітряних суден є саме тим видом авіаційного страхування за яким зафіксовано найбільше страхових випадків і здійснюється найбільше страхових виплат оскільки поломок та пошкоджень літаків буває чимало.

Дійсно, авіаційний транспорт є найактуальнішим в наш час, але й небезпечним. Навіть маючи страхування, не можливо перебачити всі фактори, тому буде доцільним:

- створення єдиного державного перестраховика, який матиме кваліфікований персонал та надійну фінансову базу, що дозволить надавати страховий захист залежно від потреб кожного клієнта, а також дозволить знизити ціни на послуги з авіаційного страхування;

- залучення до роботи в страхові компанії, які займаються авіаційним страхуванням висококваліфікованих спеціалістів актуаріїв, брокерів, страхових експертів, фінансових аналітиків, юристів, бухгалтерів та інших, які добре знаються на цьому виді страхування та міжнародному праві .

Література:

1. Офіційний сайт Держаної авіаційної служби України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://avia.gov.ua>.

2. Клапків М. С. Страхування фінансових ризиків [Текст] : монографія. / М. С. Клапкін – Тернопіль : Карт-бланш, 2016. – 570 с.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

*Северіна Каріна Андріївна**Студентка факультету**управління та фінансових технологій**Харківський навчально-науковий інститут**ДВНЗ «Університет банківської справи»*

Страховання життя є однією з багатьох видів послуг, які пропонуються на сучасному страховому ринку. Це один із видів особистого страхування, а тому являється одним із головних фінансових потоків, що зосереджені на страховому ринку.

Ринок страхування життя в Україні розпочав розвиватися на початку 90-х років ХХ сторіччя, проте до сьогоднішнього дня так і продовжує перебувати на стадії формування:

- триває постійне удосконалення законодавчо-нормативної бази, відбуваються зміни в діяльності державних органів державного регулювання та нагляду за страховою діяльністю. У зв'язку із зазначеним дослідження ринку страхування життя в Україні та виявлення основних проблем його розвитку на даний час є досить актуальним.

Згідно з законом України "Про страхування", страхування життя — це вид особистого страхування, який передбачає обов'язок страховика здійснити страхову виплату за договором страхування у разі смерті застрахованої особи, у разі дожиття застрахованої особи до закінчення строку дії договору страхування або досягнення застрахованою особою визначеного договором віку [1].

Страховання життя означає страхування майнових інтересів на випадок смерті застрахованої особи.

З часом коло видів страхування життя розширилось. Наразі страхування життя ураховує:

- страхування на дожиття застрахованої особи до зазначеного в договорі віку з одноразовою виплатою капіталу;
- страхування життя на випадок смерті;
- змішане страхування життя;
- довгострокове страхування життя працівників підприємств; установ за рахунок коштів роботодавців;
- страхування життя позичальника кредиту.

За оцінками окремих експертів, в Україні лише третина коштів ринку страхування життя працює на економіку України.

Аналізуючи вітчизняний ринок страхування життя можна виділити ряд позитивних тенденцій: зростання загального обсягу страхових премій, зростання капіталізації та платоспроможності страхових компаній, підвищення рівня прозорості страхових компаній, збільшення обсягу страхових виплат, зростання чисельності здійснених у даному виді страхування.

У цілому, намітився незначний ріст, страхування життя в Україні. Це пов'язано з підйомом економічного добробуту населення, а також з інтенсивною роботою компаній по страхуванню життя, створених в останні 3 роки, що використовують сучасні форми і методи продажів страхових послуг. Незважаючи на це, є проблеми, які на наш погляд заважають розвитку страхування життя в Україні:

- негативна історія страхування життя в Україні в пострадянський період;
- нестабільність політичної ситуації;
- відсутність надійних інвестиційних інструментів, а також відсутність гарантій збереження вкладених коштів;
- зміни в соціальній сфері, що у силу своєї невизначеності в даний час стримують розвиток страхування життя;
- інфляція, нестійкість національної валюти;
- відсутність вільних коштів у підприємств і населення;
- низька страхова культура населення, страхових посередників і деяких страховиків.

Проте західні експерти позитивно оцінюють перспективи вітчизняного страхового ринку, вважають, що український ринок убезпечення життя - один з найпривабливіших в Європі, оскільки має великий потенціал розвитку [2].

Для розвитку цієї галузі в Україні необхідно:

- підвищити добробут громадян і поліпшити стан корпоративних і державних фінансів;
- законодавчо унормувати визначення фінансових ризиків;
- розвивати класичні види довгострокового і накопичувального особистого страхування;
- освоїти нові види убезпечення життя та поліпшити якість послуг;
- підвищити рівень капіталізації страхових компаній, їх фінансову стійкість, плато- і конкурентоспроможність та інвестиційну привабливість;
- розвивати сучасну інфраструктуру ринку страхування життя;
- підвищити ефективність менеджменту та маркетингового аналізу сегментів ринку;
- підвищити якість підготовки і перепідготовки кадрів страхового бізнесу;
- впроваджувати в практику роботи страхових компаній новітні Інтернет-технології.

В Україні понад 50 компаній мають ліцензію на страхування життя. Однак не більше 20 з них активно працюють на цьому ринку. Але в майбутньому склад учасників буде змінюватися. Багато потужних міжнародних компаній вже працюють в Україні. Серед них: Fortis, Generali, Allianz, UNIQA. Однак такі гіганти, як наприклад, Aviva, ще не прийшли на ринок України. Узагальнюючи усе, можна сказати, що сьогодні українці можуть довірити своє життя 15-20 лайфовим страховим компаніям.

Тому можна сказати, що сприяти розвитку українського ринку страхування життя повинна насамперед держава, саме вона має: провести заходи стосовно популяризації страхування життя, які б підвищили ступінь довіри до інституту страхування загалом; запровадити умови, які б дозволили страховикам пропонувати привабливі програми нагромадження капіталу і були

б доступні більш широкому загалу, а також на державному рівні приділити значну увагу розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення.

Література:

1. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. Режим доступу :[<http://zakon4.rada.gov.ua/>].
2. Шумелда Я. Організаційні схеми та економічні механізми страхування життя / Я. Шумелда // Страхова справа.-2012.- №3.- С.52-61.

Економічні науки

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Сметанюк Аліна Дмитрівна

*магістр Київського національного університету
технологій і дизайну*

***Анотація.** Дану статтю присвячено дослідженню теоретико-методологічних основ та обґрунтуванню практичних шляхів підвищення ефективності управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю підприємства.*

***Ключові слова:** стійкість, ліквідність, гроші, ефективність, управління, механізм, зміцнення, забезпеченість, результативність.*

Сутність поняття фінансової стійкості та платоспроможності підприємства

Фінансова стійкість підприємства – це більш узагальнена характеристика фінансового стану підприємства, яка в певній мірі включає показники ліквідності та платоспроможності.

Фінансова стійкість підприємства передбачає такий стан фінансових ресурсів, при раціональному розпорядженні якими гарантується наявність власних коштів, стабільна продуктивність і забезпечується процес розширеного відтворення. Недостатня фінансова стійкість підприємства найчастіше зумовлює неплатоспроможність, надмірна – створення надлишкових запасів і резервів, що

збільшує витрати на їхнє утримання, стримує темп розвитку підприємства.

Виходячи з цього можна запропонувати декілька варіантів тлумачення поняття «фінансова стійкість» :

- фінансова стійкість – це стан активів (пасивів) підприємства, яке гарантує йому постійну платоспроможність.

- фінансова стійкість підприємства – це відповідність параметрів діяльності підприємства та розміщення його фінансових ресурсів критеріям позитивної характеристики фінансового стану.

- фінансова стійкість характеризує ступень фінансової незалежності підприємства щодо володіння своїм майном і його використання.

- фінансова стійкість підприємства як поняття близьке до «фінансової рівноваги», визначає зміст цих категорій частиною власних джерел при формуванні фінансових ресурсів підприємства.

- розглядають поняття «фінансова стійкість» в контексті фінансової рівноваги підприємства.

- визначають поняття «фінансова стійкість», як своєрідне перевищення доходів над витратами.

- розглядає поняття «фінансова стійкість», як стабільність, тобто одна з найважливіших характеристик поведінки відокремленою, автономно функціонуючої системи щодо зовнішніх умов, в яких вона існує.

Платоспроможність – це здатність підприємства в повному обсязі і у встановлені терміни розраховуватися по своїх короткостроковому і довгостроковим зобов'язанням (термін погашення яких наступив) за допомогою грошових коштів і їх еквівалентів, що є основою безперервності відтворювального процесу. Основним ознаками платоспроможності підприємства є: наявність в достатньому обсязі коштів на розрахунковому рахунку і відсутність простроченої кредиторської заборгованості.

Можна виділити основні концепції економічної суті поняття «платоспроможність»:

- здатність витримувати збитки.

- наявність позитивних оборотних фондів (власних джерел оборотних коштів).

- наявність у підприємства грошових коштів і їх еквівалентів, достатніх для розрахунків по кредиторській заборгованості, яка вимагає негайного погашення.

- достатність у підприємства ліквідних активів для погашення у будь-який момент всіх своїх короткострокових зобов'язань перед кредиторами.

- здатність підприємства своєчасно і повністю розраховуватися по своїх довгострокових зобов'язаннях.

- здатність покриття всіх зобов'язань підприємства (короткострокових і довгострокових) всіма активами.

- свідоцтво про те, що підприємство здатне своєчасно задовольняти всі платіжні вимоги постачальників, витікаючих з раніше укладених договорів, розраховуватися по отриманих кредитах і позиках, виплачувати заробітну плату працівникам, а також вносити платежі до бюджетних і позабюджетних фондів.

- рівність або перевищення суми поточних активів над зовнішніми зобов'язанням (заборгованістю).

Показники оцінки фінансової стійкості та платоспроможності підприємства

Значний практичний інтерес має вирішення питання про кількісні характеристики фінансової стійкості підприємства, іншими словами, при яких саме показниках фінансовий стан підприємства можна вважати стійким. Його можна вважати стійким, якщо воно покриває власними оборотними засобами не менш як 50% фінансових ресурсів, необхідних для здійснення господарської діяльності, ефективно й цілеспрямовано використовує фінансові ресурси, дотримується фінансової, кредитної й розрахункової дисципліни, тобто платоспроможне.

У підприємства, що має низький рівень фінансової стійкості, спостерігається спад ділової активності, рентабельності й віддачі наявних

активів. Збитковість фінансово-господарської діяльності свідчить про те, що підприємство перебуває під загрозою банкрутства. Однак це не означає, що будь-яке збиткове підприємство негайно збанкрутує. Збитковість може бути тимчасовою, і не виключено, що керівництво й менеджери підприємства знайдуть ефективні рішення й виведуть підприємство з фінансової кризи. Проте і наявність високої фінансової стійкості не гарантує від банкрутства.

Практична значущість аналізу фінансової діяльності і визначення стійкості підприємства полягає в тому, що на основі цієї інформації можна побудувати роботу підприємства в незалежності від несподіваної зміни ринкової кон'юнктури, а, отже, зменшити ризик банкрутства. У зв'язку з цим стратегічною метою діяльності будь-якого підприємства є забезпечення фінансової стійкості.

Фінансова стійкість є запорукою виживання та основою стабільного становища підприємства. Якщо підприємство фінансово стає, то воно має ряд переваг перед іншими підприємствами того ж профілю для отримання кредитів, залучення інвестицій, у виборі постачальників і в підборі кваліфікованих кадрів. Крім того, таке підприємство не вступає в конфлікт з державою і суспільством по перерахуванню податків і неподаткових платежів, з виплати заробітної плати, дивідендів, повернення кредитів і відсотків за ними

Література:

1. Богдановская Л.А. Анализ хозяйственной деятельности в промышленности / Под общ. ред. Л.А. Богдановская, Г.Г. Виноградов, В.И. Стражева. – М.: Высшая школа, 2013. – 506 с.

2. Бузько І.Р. Стратегічний потенціал і формування пріоритетів у розвитку підприємств: моногр. / І. Р. Бузько, І.Є. Дмитренко, О. А. Сущенко. – Алчевськ: Вид-во ДГМІ. – 2012. – 216 с.

3. Бурачек І.В. Біленчук О.О. Конкурентоспроможність підприємств: сутність, методи оцінки та зарубіжний досвід управління // Бурачек І.В. Біленчук О.О. – Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського – №14. – 2016. – С. 288-290.

4. Бачевський Б. Є. Потенціал і розвиток підприємства: (навч. посібн.) / Б. Є. Бачевський, І. В. Заблудська, О. О. Решетняк / – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 400 с.

5. Василенко В.О., Ткаченко Т.І. Виробничий (операційний) менеджмент. Навч. посібник. – Київ, ЦУЛ, 2012. – 532с.

6. Васюткіна Н.В. Теоретичні аспекти категорії «розвиток підприємства» // Проблеми економіки. – 2014. – №2. – С. 236-242.

УДК 656.025.4

Економічні науки

ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ВАНТАЖНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ: ДИНАМІКА ТА СУЧАСНИЙ СТАН

Руденко А.Ю., викладач

Соколенко О.О., студент

Черкаський державний бізнес-коледж

Становлення ринкових відносин в Україні викликає особливий інтерес теоретиків і практиків до процесу управління переміщенням продукції від продуцента до кінцевого споживача. На сучасному етапі розвитку ринкових відносин цей інтерес досить актуальний для різних підприємницьких структур, оскільки в оптимізації переміщення товарного потоку криються більші можливості для формування стійкої конкурентної позиції на ринку за рахунок зниження витрат, переважно, на транспортування й зберігання продукції. На сьогодні система вантажних перевезень України має достатньо розвинену мережу серед європейських країн. За обсягами вантажних перевезень лівову частку ринку займають автомобільні вантажні перевезення, більше половини ринку, на другому місці залізничні перевезення вантажів. Не менш важливим є той факт, що Україна займає четверте місце в Європі за довжиною залізничної колії і тринадцяте місце в світі за цим показником. Загальна довжина залізничної колії дорівнює 21,7 тис. км.

Транспорт – є однією із найголовніших складових виробництва, він

забезпечує невиробничі та виробничі потреби господарств будь-яких видів перевезень і без нього неможливо уявити обмін товарами між регіонами [2].

Протягом 2009–2013 років ринок транспортних послуг України характеризувався стійким зростанням. Починаючи з 2014 року, після окупації Автономної Республіки Крим та втрати деяких територій на Сході країни, ринок вантажних перевезень, переживав кризу і в 2015 році становив 1474 млн.т, в 2016 році обсяг перевезеного вантажу зріс на 69 млн.т і становив 1543 млн.т., в 2017 році – 1582 млн.т., що на 39 млн.т більше, а в 2018 році теж відбулося зростання на 61 млн.т.

У розрізі окремих видів транспорту, обсяг залізничних перевезень після кризового 2014 року з кожним роком зменшувався з 444 млн.т в 2013 році до 322 млн.т., в 2018 році, що на 122 млн.т менше або на 27%. Обсяг перевезення вантажів автомобілями після кризи в 2014 році поступово відновлюється. Основне падіння ринку припало на період 2014 – 2015 років. В 2014 році обсяг перевезення вантажу автомобілями різко зменшився на 130 млн.т, в порівнянні з 2013 роком або на 10,3%, в 2015 теж демонструє зменшення на 110 млн.т, або на 9,7%. В наступні роки ринок поступово відновлювався і вже в 2018 році досяг значення 1206 млн.т, що на 84 млн.т. більше ніж у 2017 році або на 7,5%, в 2017 році на 36 млн.т. більше ніж у 2016 році або на 3,3%, в 2016 році на 65 млн.т більше ніж у 2015 році або на 6,4%. За іншими видами транспорту теж ринок зазнавав кризи, але починаючи з 2016 року поступово відновлювався (табл.1)

Таблиця 1
Динаміка перевезення вантажів за видами транспорту [3, с.40]

Види транспорту	Обсяг перевезення вантажу, млн.т					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
залізничний	444	386	350	343	339	322
морський	3	3	3	3	2	2
річковий	3	3	3	4	4	4
автомобільний	1261	1131	1021	1086	1122	1206
авіаційний	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

трубопровідний	126	100	97	107	115	109
Разом	1837	1623	1474	1543	1582	1643

Структура ринку вантажних перевезень виглядає наступним чином: найбільшу частку займають автомобільні перевезення – 73,37%, залізничні – 19,62%, трубопровідні – 6,66%, річкові – 0,22%, морські – 0,12 і найменшу частку авіаційні перевезення – 0,01%.

Автомобільним транспортом в 2018 році перевозили наступні види продукції, що в сумі складало близько 73%: металеві руди – 41,3%, харчові продукти, напої та тютюнові вироби – 11,7%, неметалева мінеральна продукція – 7,6%. Близько 60% залізничних вантажних перевезень становили руди, вугілля, хлібні злаки та чорні метали (включаючи брухт). В структурі вантажів, що перевозились морським транспортом 78% - це різні метали та хлібні культури, річковим близько 75% – це будівельні матеріали, різні руди, метали та хлібні продукти.

Таблиця 2

Перевезення вантажів автомобільним транспортом за регіонами, млн.т

Регіони	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Центральний регіон (Вінницька, Кіровоградська, Полтавська, Черкаська області та м. Київ)	329,9	343,4	278,7	316,4	306,1	375,7
Північний регіон (Житомирська, Київська, Чернігівська, Сумська, Волинська, Рівненська області)	130,6	130,2	137,7	138,9	148,8	154,7
Південний регіон (Запорізька, Дніпропетровська, Херсонська, Одеська та Миколаївська області)	456,6	444,9	381,5	369,9	416,5	419,4
Східний регіон (Донецька, Луганська та Харківська області)	226,3	124	132,6	164,4	142,4	150,2
Західний регіон (Львівська, Івано-Франківська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька, Закарпатська область)	83,8	88,8	90,1	96,1	107,9	105,5

*складено авторами на основі джерела 3

За період 2013 – 2018 років найкращу динаміку можемо спостерігати у Центральному регіоні, оскільки після кризи в 2014 – 2015 роках, в 2018 обсяг автоперевезень перевищив докризовий період на 45,8 млн.т, північний регіон теж має позитивну динаміку: в 2014 обсяги перевезень зменшились на 0,4 млн.т., в 2015 році в порівнянні з 2014 роком обсяги збільшилися на 7,5 млн.т, в 2016 в порівнянні з 2015 – на 1,2 млн.т., в 2017 вже на 10,1 млн.т, а в 2018 на 6,1 млн.т. Південний регіон, який займає найбільшу частку за обсягами в структурі автомобільних вантажних перевезень теж за останні два роки демонструє позитивну динаміку, вже в 2017 році обсяг перевезень зріс на 46,6 млн.т, а в 2018 році лише на 3,1 млн.т. Після втрати частини територій на Сході України, ринок вантажних автомобільних перевезень за обсягами зменшився на 66,1 млн.т. за період з 2013 – 2018 рр. Західний регіон займає найменшу частку в структурі ринку вантажних перевезень, але демонструє позитивну динаміку. Обсяги перевезень в цьому регіоні не мали негативної динаміки навіть в кризові роки.

В 2018 році, структура ринку автомобільних вантажних перевезень в розрізі окремих регіонів виглядала наступним чином: Південний – 35%, так як в даному регіоні зосереджена переважна більшість металургійного виробництва та росить розвинене сільське господарство, Центральний – 31%, Північний регіон – 13%, Східний – 12% та Західний – 9%.

На ринку вантажних перевезень автомобільний транспорт є найбільш дорогим видом транспорту, порівняно з залізничним та іншими. Середня ціна на вантажні перевезення в Україні автомобільним транспортом вантажопідйомністю 20 т протягом 2013-2018 роки років збільшилася з 18,00 грн/км до 36,00 грн/ км, тобто на 100% [1].

Висновки. останнім часом в Україні частка залізничних перевезень зменшується на користь автомобільних. Головною проблемою ринку є значна зношеність вагонів и недостача коштів на відновлення парку, в т.ч. локомотивного. Геополітичний фактор також позначився на діяльності залізничних перевізників. Анексія Криму, втрата контролю над деякими територіями Донбасу і проведення антитерористичної операції обмежили можливості пересування по залізниці, а

також призвели до втрат локомотивного і вагонного парків. Що стосується проблем на ринку автомобільних вантажоперевезень, то тут є обмеження руху великогабаритного транспорту, які вводяться відповідно погодних умов, і можуть затримати доставку. Найчастіше це трапляється в спекотні місяці для збереження дорожнього покриття, а також в період зимової негоди. Досить перспективним і порівняно недорогим видом транспорту є водний. Так, вантажний потенціал Дніпра оцінюється в 60 млн. тонн на рік. Але, основними проблемами в розвитку водних вантажних перевезень є обміління річок, недостача транспортних засобів і високі збори за користування водними артеріями.

Література:

1. Автоперевезення. Вантажні перевезення. Статистика цін [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://della.com.ua/>.
2. Транспортна стратегія України на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KR102174.html.
3. Статистичний збірник. Транспорт і зв'язок України, 2018. За редакцією І. Петренко. - Державна служба статистики. – 2019 р. – 151 с.

УДК 330

Економічні науки

ПРИЗНАЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО БІЗНЕС-КОНСАЛТИНГУ

Солонська А.С.

студентка фінансово-правового факультету

НЮУ ім. Ярослава Мудрого

м. Харків, Україна

Сучасне людство переживає унікальний стан: демографічний перехід, стиснення часу, завищену змінність ринкових цін, проблеми державних фінансів і збільшення частоти криз. Саме в такі періоди швидко змінюється володілець капіталу і банкрутують некомпетентні люди. Тому, все частіше в світовій практиці використовуються послуги інвестиційного бізнес-консалтингу. Багатьом

вітчизняним компаніям необхідна допомога спеціалістів зі сторони в обранні інвестиційних проектів, в його реалізації, а також в пошуках інвесторів. В даному контексті консультанти, з одного боку, вирішують питання «двох берегів», виступають помічниками тих, хто шукає інвестора за для реалізації свого інвестиційного проекту, а з іншого направляють тих, хто хоче інвестувати свої кошти в будь-яке підприємство і отримати дивіденди.

Необхідність інвесторів зумовлена сьогодишнім техніко-економічним станом виробничої сфери країни та світу. Необхідність оновлення базових виробничих фондів безумовне, тому виникає необхідність розумного розподілу наявних ресурсів або залучення нових за допомогою інвесторів для удосконалення виробництва і економіки країни в цілому. Допомогти з вирішенням цих завдань здатні професійні консультанти.

Інвестиційний консультант – це професійний радник з інвестицій, об'єктам інвестування, правильного розподілення своїх фінансових ресурсів, використовуючи різні інвестиційні інструменти. Завдяки досвіду роботи, розуміння ринку та уміння бачити причинно-наслідкові зв'язки на ринку здатен максимально ефективно вкласти кошти і отримати найбільший дохід при мінімальних ризиках. Інвестиційний консультант здатен розробити індивідуальну стратегію інвестування, беручи до уваги потреби клієнта, його цілі накопичення, розміру його початкового капіталу. В діяльність спеціаліста входить вміння провести об'єктивний аналіз всіх фінансових активів для того, щоб виявити їх інвестиційні властивості.

Інвестування – досить складний та ризиковий процес і тому для розширення лінійки послуг, зменшення ризику і покращення сервісу професійні консультанти суміжних областей об'єднуються в консалтингові фірми. Одним із видів яких і є інвестиційний консалтинг.

Для визначення суті поняття «інвестиційний консалтинг» необхідно звернутися до попередніх підпунктів до понять «Інвестиції» та «Консалтинг».

«Інвестиції – це всі види майнових, фінансових та інтелектуальних цінностей, які вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів

діяльності, соціальної інфраструктури з метою отримання прибутку або соціального ефекту.»

«Консалтинг – це процес, в межах якого зовнішній щодо підприємства фахівець ділиться своїми знаннями і досвідом щодо розробки концепції діяльності і стратегії розвитку виробництва, пошуку джерела фінансування для інвестиційних програм, визначення шляхів підвищення продуктивності, консультацій з набору персоналу тощо.»

Інвестиційний консалтинг частіше за все розглядається з позиції двох парадигм. Згідно із першою, він являється лише засобом уточнення, допомоги і підтримки для кожного конкретного клієнту в певний проміжок часу. Другий підхід, навпаки, стверджує постійність, повсякденність інвестиційного консалтингу як інструменту управління своїм майном, капіталом і ресурсами або являється інструментом пошуку інвесторів та бізнес-партнерів для реалізації певного проекту. За статистикою, більша частина інвестиційних проектів не доводиться до кінця саме з причини їх непрофесійної підготовки, особливо на першій стадії-планування діяльності. Допомогти інвестору уникнути великої кількості проблем, надати професійну та своєчасну допомогу покликані професійні консультанти.

До основних цілей інвестиційного консалтингу відносять наступні:

- розробка обґрунтованих механізмів забезпечення фінансовими джерелами інвестиційних проектів компаній;
- створення оптимального плану втілення в життя інвестиційних проектів;
- надання супутніх послуг протягом всього циклу інвестиційного проекту;
- аналіз раціональності вкладень в альтернативні інвестиційні напрямки;
- надання консультаційної допомоги в виборі методології;
- консультаційна допомога у визначенні методів фінансування і залучення нових джерел фінансування.

Отже, головною задачею інвестиційного бізнес-консалтингу – є допомога клієнту знайти найбільш вигідну схему реалізації проектів або фінансування основної діяльності. В межах цієї задачі консультанти надають ряд самостійних послуг. Розглянемо в подробицях найбільш популярні з них.

Укономіні науки

ГЛОБАЛЬНЕ ПОТЕПЛІННЯ, ЙОГО ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ТА ЕКОНОМІКУ

Поліщук Тамара Миколаївна

старший викладач

Султан Юлія Сергіївна

здобувач вищої освіти

Одеський державний екологічний університет

м. Одеса

Глобальне потепління. Як розуміє це поняття звичайна людина? Клімат змінювався завжди, також постійно змінювалась температура, у тому числі і глобальна.

На сьогодні переважна більшість науковців вважає, що глобальне потепління спричинене переважно антропогенними чинниками: 97% вчених-кліматологів підтримують це твердження.

Найбільшим чинником глобального потепління в даний час є спалювання викопного палива (нафта, вугілля, газ), - що у свою чергу призводить до парникового ефекту. Це особливо впливає на підвищення температури по всій планеті. Коли вуглекислий газ (CO₂) виділяється в атмосферу, він діє як ковдра, запобігаючи виходу тепла. Таке накопичення CO₂ призводить до одного з найбільш очевидних наслідків зміни клімату: «гарячої планети».

Підвищення глобальної температури також може призвести до змін в кількості атмосферних опадів. В першу чергу почастишають природні катаклізми, такі як посухи, повені, пилові бурі, знизиться врожайність сільськогосподарських культур на усіх постраждалих територіях.

Хоча, багато науковців і досі вважають, що глобальне потепління – це міф і на людей, господарство, економіку ніякого впливу не буде, а якщо і відбудуться зміни, то через сотні років. Але це не так. Істотні зміни відбуваються кожного дня і, можливо, цей процес вже не можна зупинити.

Які ж наслідки зміни клімату?

Уже зараз ми можемо відчувати наслідки зміни клімату, але далі ставатиме тільки гірше. Глобальна температура зросла вже на 1°C, але якщо говорити про неї, то варто знати, що її зміна навіть на півградуса має дуже велике значення. Потеплішали північні райони, зменшилась кількість опадів у зимовий період. Пори року змінюються не так як раніше, немає чітко виражених сезонів, жарке літо триває до вересня, або навіть до жовтня. Тепла суха зима приходить на зміну спекотному літу. І це тільки мала частина проблеми. Підвищення рівня світового океану – ось що чекає на світ зовсім скоро. Через потепління північних районів тане лід, насамперед в Арктиці та Антарктиці.

Глобальне потепління та зміни клімату можуть змінити біологічні системи. Більш конкретно, зміни температури приповерхневого повітря, ймовірно, впливатимуть на функціонування екосистеми, а отже, на біорізноманіття рослин, тварин та інших форм життя. Сучасні географічні діапазони видів рослин та тварин були встановлені шляхом адаптації до сезонних кліматичних особливостей. Оскільки глобальне потепління змінює ці структури в часових масштабах, значно коротших, ніж ті, що виникли в минулому внаслідок природної мінливості клімату, відносно раптові кліматичні зміни можуть поставити під сумнів природну адаптаційну здатність багатьох видів.

Зміна клімату завдає шкоди усім та буде завдавати в майбутньому, якщо уряди не почнуть діяти зараз. Права людини також тісно пов'язані зі зміною клімату, тому що її рушійний характер охоплює не лише навколишнє середовище, а й наше життя та благополуччя. Особливо зміна клімату впливає на наше право на життя, охорону здоров'я, житло, їжу, воду, забезпечення звичайних людських потреб.

З погляду економіки вплив глобального потепління, найімовірніше, буде найбільш помітним у сільському господарстві. Території, які ми використовували для вирощування сільськогосподарських культур, можуть стати занадто засушливими або занадто вологими.

Глобальне потепління призведе до нових викликів для людства, тому є підстави вважати, що найбільші проблеми будуть пов'язані з міграцією і стануть найбільшим чинником економічних змін. Через це буде змінене географічне розташування центрів виробництва товарів та послуг. Ось що чекає на людство уже зовсім скоро.

Вчені дійшли висновку, що уникнення найгірших наслідків зміни клімату потребуватиме обмеження глобального потепління до 1,5°C.

На щастя, у нас є рішення, і ще є час діяти. Ми можемо допомогти.

Література:

1. Макарова Н.С., Гармідер Л.Д., Михальчук Л.В. Економіка природокористування. Навчальний посібник, 2007. – 322 с.
2. <https://www.amnesty.org.ua/zmina-klimatu/>
3. <https://ruslo.info/uk/globalne-poteplinnia/vpliv-globalnogo-poteplinnia-vpline-na-ekonomiku/>

Економічні науки

ЕНЕРГЕТИЧНА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ

Тищенко А.А.

*студент економічного факультету
Черкаський державний бізнес-коледж,
м. Черкаси, Україна*

РОЗДІЛ 3. ЕНЕРГЕТИЧНА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ

3.1. Тези

Енергетична стратегія України вкрай потрібна, оскільки необхідні науково обгрунтовані шляхи докорінної трансформації енергетичного сектора

української економіки, по суті створення нової енергетики країни, яка відповідає не вже минулому для розвинених країн індустріальному суспільству (а для нас ще сьогоднішньому і до того ж післякризовому), а новому, сучасному постіндустріальному суспільству, яке перейшло на шлях сталого розвитку. І, вирішуючи цю грандіозну задачу створення нової енергетики, ми не можемо робити помилки і промахи, що можуть привести до неефективних рішень, а тим більше до катастроф, подібних Чорнобилю.

У Енергетичній стратегії знайде своє рішення ціла низка невирішених проблем в українській енергетиці. Це, перш за все, досягнення стабільного, надійного енергозабезпечення; суттєве підвищення енергоефективності галузі; модернізація та реконструкція її інфраструктури; структурна перебудова всього ПЕК; забезпечення використання джерел енергії та технологій, що зменшують вплив на довкілля; подальше реформування галузі у відповідності з умовами ринкової економіки; диверсифікація джерел ПЕР; підвищення енергетичної безпеки держави.

Паливно-енергетичний комплекс України розвивається не у вакуумі. Він потребує сприятливого середовища - політичного, економічного, соціального, науково-технічного. Для створення такого середовища треба забезпечити певні умови. Передусім в країні має бути достатньо сильна державна влада. По-друге, в країні треба створити розвинене громадянське суспільство, яке сформулює вимоги до енергетики і забезпечить створення особливої енергетики, енергетики в інтересах людини сьогодні і в інтересах прийдешніх поколінь. Третє, в країні необхідно щонайшвидше побудувати ефективну конкурентоспроможну економіку, засновану на досконалих ринкових відносинах. Необхідно остаточно вийти з кризи, подолати її наслідки і забезпечити високі темпи економічного зростання (як мінімум 5 % на рік). Розвиток енергетики при цьому повинен постійно забезпечувати зростаючі потреби економіки країни, бути її локомотивом.

Наступною умовою стабільного розвитку енергетики в сьогоднішніх умовах є розвиток ефективного міжнародного співробітництва.

Глобалізація чи не найбільше охопила енергетичну галузь. І хоча наша енергетика не має суттєвого впливу на світові енергетичні процеси, проте світові енергетичні відносини мають дуже суттєвий вплив на нашу країну. Цей вплив пов'язаний з унікальним геополітичним та географічним положенням країни та обумовлену цим роль України як значного транзитера паливно-енергетичних ресурсів, недостатнім забезпеченням країни власними природними паливними ресурсами та пов'язаним з цим значним імпортом енергоносіїв, великою часткою (близько 60 %) експорту в національному валовому продукті України, причому експорту енергоємної продукції (металургія, хімія). В подальшому цей вплив буде пов'язаний з паралельною роботою Об'єднаної електроенергетичної системи України не тільки з енергосистемою Росії, а й з енергетичними об'єднаннями на захід, схід та північ від України, ефективним використанням нашого трубопровідного транспорту, іншими новими факторами. Особливої уваги заслуговує стан та перспективи енергетики Росії і Західної Європи, з якими енергетика України має і буде мати дуже тісні зв'язки.

Суспільство повинно забезпечити всі умови, щоб гасло "Україна - енергетичний вузол Європи" перетворилось у реальне сьогоднішнє.

Національна енергетична політика України виходить з невідворотності ще більш глибокої інтеграції енергетичного ринку і енергетичних процесів в Україні у світовий ринок, тому значення ефективного міжнародного співробітництва для нас ще більше зростає. Це співробітництво повинно забезпечити використання переваг глобалізації і запобігання її негативним наслідкам.

Важливою умовою ефективного розвитку енергетики є щонайшвидше досягнення прийнятних життєвих стандартів громадян України, так як з малозабезпеченим населенням не буде ні платежів за енергію та ресурси, ні ефективної енергетики. І останньою передумовою розвитку енергетики можна називати стан освіти та науки в країні. Необхідне підвищення рівня освіти та духовного стану громадян, їх менталітету. Надзвичайно важливо мати в країні

кваліфікований інженерно-технічний потенціал, так як в неосвіченому, малозабезпеченому суспільстві ефективну енергетику не побудувати.

Висновки. Наша країна досить багата природними ресурсами, має значний науково технічний потенціал, висококласних спеціалістів - фахівців своєї справи і ми можемо побудувати сучасну енергетику, що відповідає світовому рівню.

Без сумніву, Україна володіє унікальними багатствами, але потрібно змінити наше ставлення до їх ефективного використання. Важливо спільними зусиллями зробити так, щоб наша країна увійшла в європейське співтовариство технологічно розвинутою державою з конкурентноспроможним паливно-енергетичним комплексом, з енергоефективною економікою.

Перша глава "Світові енергетичні ресурси" присвячена комплексному аналізу енергетики як базису економічного розвитку, визначенню рівня споживання енергії в світі. Наведені різні оцінки запасів викопних видів палива, прогноз розвитку видобутку і споживання паливно-енергетичних

ресурсів. Представлена структура споживання і тенденції розвитку світової енергетики, потенціал і структура використання нетрадиційних відновлюваних джерел енергії.

Друга глава «Паливно-енергетичні ресурси України» присвячена детальному аналізу паливно-енергетичних ресурсів України. Дається прогноз розвитку мінерально-сировинної бази України з виділенням вуглеводневої сировини України і потенціалу нетрадиційних і відновлюваних джерел енергії.

Третя глава "Нафтогазовий комплекс" розкриває читачу стан і перспективи розвитку українського нафтогазового комплексу. Викладена загальна характеристика нафтогазового комплексу і його складових. Виконаний аналіз діяльності і перспектив розвитку Національної акціонерної компанії "Нафтогаз України". Увага концентрується на видобутку і транспортуванні нафти і газу. Розкриті особливості зберігання газу в підземних сховищах, а також існуючі в світі перспективи розвитку ринку скрапленого газу.

Література:

1. Андрєєва Г. І. Економічний аналіз [Текст] : навчально-методичний посібник / Г. І. Андрєєва. – К. : Знання, 2008. – 263 с.
2. Баканов М. И. Теория экономического анализа [Текст] : учебник / М. И. Баканов, А. Д. Шеремет. – 4 изд., доп. и перераб. – М. : Финансы и статистика, 2000. – 416 с.
3. Богатко А. Н. Основы экономического анализа хозяйствующего субъекта [Текст] / А. Н. Богатко. – М. : Финансы и статистика, 2000. – 208 с.
4. Гинзбург А. И. Экономический анализ [Текст] / А. И. Гинзбург. – 2-е изд. – СПб. : Питер, 2007. – 208 с.
5. Гладчук Г. Г. Управління витратами виробництва як необхідна ланка ефективного господарювання [Текст] / Г. Г. Гладчук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 5. – С. 52–57.
6. Доля В. Т. Экономический анализ: теория и практические методики [Текст] : учебное пособие / В. Т. Доля. – К. : Кондор, 2003. – 208 с.

УДК 658

Економічні науки

СИСТЕМИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В МЕНЕДЖМЕНТІ

Томнюк Д.В.

*студент факультету
міжнародної торгівлі та права*

Хмурова В. В.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту
Київський національний
торговельно-економічний університет
м. Київ, Україна*

Системи штучного інтелекту (ШІ) здатні ефективно керувати плануванням, нагадуванням та подальшими діями, щоб усунути потребу людського втручання. Це лише деякі із багатьох ефективних способів, завдяки яким ці системи здатні

заощадити людські зусилля, не забувши нічого важливого у процесі роботи [1, с. 1-29]. Штучний інтелект, завдяки своїй унікальній здатності контролювати процеси, є якісним помічником керівників проектів. Дослідження показали, що менеджери проектів витрачають більше половини свого часу на адміністративні завдання [2]. ШІ-боти здатні вирішувати ці завдання. Це суттєва економія часу, яка дозволяє керівникам проектів зосередити увагу на складних процесах, що стоять за їх стратегією управління. Це також дозволяє менеджерам витрачати більше часу, зосереджуючись на своїх співробітниках, що, в свою чергу, може допомогти їм розширити свої можливості та розвинути ефективність. Менеджери можуть більше зосередитися на тому, що для них важливо. Звільнення цієї кількості часу - це не лише чудовий спосіб сприяння більш ефективному просуванню проектів, але також створенню більш комфортного робочого середовища, коли працівники відчують підтримку і знають, що у них є відповідні ресурси.

Існують різні інструменти, штучного інтелекту в менеджменті. Керівники проектів можуть використовувати ці інструменти для отримання більшої ефективності в роботі.

а) Найвизначніша робота, яка була зроблена у галузі штучного інтелекту - це Chatbots (Danysz et al., 2018). Наприклад, Redbooth та Cisco Spark створили платформу Ari.ai для створення бота обміну повідомленнями, який допомагав дізнаватися членам команди що потрібно терміново зробити, над чим працює конкретний підрозділ та що має бути зроблено сьогодні.

б) Agile управління проектами - це гнучкий підхід до управління проектами, який дозволяє розбити великі проекти на більш керовані завдання, які вирішуються в коротких спринтах. Це дає змогу команді швидко адаптуватися до змін та ефективно працювати.

в) ZiveBox - цифровий інструмент який володіє великою кількістю функцій, пов'язаних з управлінням проектами, ZiveBox використовує ШІ для визначення того, в який період часу завдання буде виконано. Це також допомагає аналізувати продуктивність кожного члена команди та допомагає в сортуванні через комунікаційні бази даних на рівні підприємства.

г) Rescoper - дана платформа допомагає впоратися з виснажливими частинами управління, щоб команда залишалася більш цілеспрямованою.

З точки зору ефективності бізнесу, ШІ є очевидним надбанням через свою здатність керувати складною аналітикою. Це дозволяє спостерігати за тим, як просувається робота над проектом, і робити прогнози щодо його майбутнього. Хоча працівники, швидше за все, фокусуються на своїх завданнях і можуть не помітити певних зрушень у проекті, ШІ має можливість спостерігати за всіма його частинами, а потім робити цінні прогнози, виходячи з того, що спостерігається в даний момент. ШІ здатний контролювати бюджети та планувати графік, і з часом він може навчитися визначати потенційні наслідки цих процесів.

Зрештою, можна зробити висновок, що на сьогоднішній день великі дані та наука даних - дуже поширені терміни. І те й інше передбачає використання ШІ. Штучний інтелект - це в основному пристрій, який допомагає скласти певне сприйняття навколишнього середовища і допомагає вживати таких дій, які можуть призвести до досягнення цілей. Штучний інтелект зараз використовується в різних сферах. Його програми не обмежуються лише однією конкретною сферою. ШІ допомагає сприяти більш безпечному середовищу. Поряд з цим використання ШІ здійснюється для розробки екосистеми, яка допомагає в управлінні знаннями.

Існують інструменти які допомагають менеджерам у роботі зі штучним інтелектом. Для менеджерів проектів доступні різні інструменти, такі як Polydone, Strategjos, Rescoper, ClickUp, ZiveBox, Clarizen та Chatbots. Чат-боти допомагають визначити невідкладні завдання та завдання, які потрібно виконати в даний час. Straegios допомагає в розробці швидких та ефективних моделей. Zivebox допомагає визначити, що в конкретний часовий період завдання буде виконано. Інструмент Rescoper допомагає менеджерам проектів впоратися з нудними частинами управління. Він також дає системні сповіщення керівникам проектів та визначає, чи буде проект виконаний протягом зазначеного терміну чи ні. Інструмент ClickUp допомагає передбачити загальну кількість членів команди,

необхідних даному проекту. Polydone інструмент допомагає в управлінні часом та бюджетом проектів. Інструмент Clarizen дозволяє простіше обмінюватися та відстежувати дані. Керівники проектів отримали більше підтримки, точності, розуміння та стратегії, використовуючи ІІІ для проектів. Крім того, це також збільшило продуктивність керівників проектів на окремих рівнях. Інструменти ІІІ допоможуть керівникам проектів стати більш емоційно інтелектуальними, творчими та усунути інформаційні упередження.

Розвиток штучного інтелекту може несе одночасно, як позитивні так і негативні фактори. Позитивним фактором є спрощення структури управління, оскільки в подальшому розвитку ІІІ, виключає фактор людської присутності в управлінні проектом. При цьому компанії можуть витрачають менше коштів на керівні кадри. Негативним є те що кваліфікована робоча сила стає непотрібна у даній ситуації.

Література:

1. Себастьян М. Вальдштейн, Прогрес у дослідженнях сітківки та очей, 2018 , стор. 1-29;
2. Рон Шмельцер, А.І. з управління проектами.

Екнонмічні науки

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ РЕМОНТНИМ ГОСПОДАРСТВОМ ДОРОЖНЬОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Тюков Андрій

студент 4-го курсу

*Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки*

Сучасні підприємства функціонують в умовах прискорення економічних процесів, скорочення економічних циклів, глобалізацією світової економіки. У цих умовах механізми і методи управління повинні відповідати мінливому середовищу та сприяти підвищенню стійкості господарюючих суб'єктів.

Управління ремонтним господарством в Україні набуває особливої актуальності, особливо це стосується транспортної інфраструктури, що є одним із головних елементів економічного розвитку країни. Оскільки вона забезпечує конкурентоспроможність, підвищення рівня життя населення, залучення інвестицій та ефективне використання міжнародних транспортних коридорів.

Транспортна система України включає в себе практично всі види наземного, повітряного, трубопровідного та водного транспорту.

Мережа автомобільних доріг є однією із складових транспортної системи України, що забезпечує пасажирські та вантажні перевезення. Щороку автомобільним транспортом користуються близько 2000 млн. пасажирів та перевозиться 160 млн. тон вантажів.

Сьогодні мережа автомобільних доріг загального користування України включає в себе дороги державного значення (52,0 тис. км) та дороги місцевого значення (117,6 тис. км). Мережа має незадовільні транспортно-експлуатаційні характеристики, та за даними Міністерства інфраструктури України – лише 10 % від всієї протяжності доріг не потребують ремонту, інші 90% – вимагають термінового ремонту, оскільки деякі з них не ремонтувалися ще з минулого століття [1].

На деяких ділянках автодоріг швидкість руху складає 30-40 км/год., що у 2 рази менше згідно з європейськими показниками. Причинами такої ситуації є низький технічний рівень, перевантаження великовантажним транспортом, низькі експлуатаційні властивості відповідно до інтенсивності руху. Також, до значних недоліків можна віднести низьку щільність доріг – 0,38 км доріг на 1 км² площі України (даний показник задовільний у трьох регіонах – Львівська, Тернопільська, Чернівецька області, проте зменшуються, найгірший рівень показника в Херсонській області – 0,18 км доріг на 1 км²). До порівняння аналогічний показник у Франції становить 1,65 км.

Згідно з даними Державного агентства автомобільних доріг України станом на кінець 2016 року на розвиток мережі та утримання автомобільних доріг загального користування витрачено 8065,9 млн. грн.

Найбільші вкладення були у поточний середній ремонт автомобільних доріг загального користування та поточний дрібний ремонт та експлуатаційне утримання автомобільних доріг загального користування. Середні витрати на поточний середній ремонт 1 км автодороги 6,1 млн. грн., тоді як середні витрати на проведення капітального ремонту 1 км автомобільних доріг становлять 2,7 млн. грн., що на 40 % дешевше. З цього факту випливає висновок, що доцільніше проводити капітальний ремонт, оскільки за своїми експлуатаційними характеристиками він є ефективнішим та з економічної точки зору – вигіднішим [2].

Таким чином, ми пропонуємо такі шляхи покращення управління ремонтним господарством дорожньої служби:

1) створення кваліфікованої служби, яка буде перевіряти якість будівництва та ремонту доріг, достовірність інформації поданої у звітах, виявляти недобросовісну діяльність та притягувати до відповідальності;

2) співпраця з надійними компаніями – підрядниками, для цього необхідно проводити аналіз їх попередньої діяльності в даній сфері як в Україні, так і за її межами, розглядати використання ними новітніх технологій, зважувати переваги та недоліки;

3) покращити інформаційне забезпечення учасників дорожнього руху;

4) забезпечити належне фінансування для проведення капітальних ремонтів тих доріг, де це є терміновим заходом та проводити ефективний контроль за цією діяльністю.

Отже, удосконалення управління ремонтним господарством дорожньої служби необхідний чинник розвитку транспортної інфраструктури країни. Це важливий елемент задоволення потреб безпеки населення, створення взаємозв'язків на внутрішньому та зовнішньому ринку країни, економічного зростання та забезпечення транзитних перевезень, що в свою чергу поповнює валютні надходження в країну та підвищує імідж України як транзитної держави.

Література:

1. Міністерство інфраструктури України. Режим доступу: <https://mtu.gov.ua/>
2. Державне агентство автомобільних доріг України. Режим доступу: <https://ukravtodor.gov.ua/>

УДК 658.012.8

Економічні науки

УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

*Удовенко А.О. ,
студентка факультету Економіки та бізнесу
Київський національний університет
технологій та дизайну
м. Київ, Україна*

Ефективне управління системою економічної безпеки підприємства передбачає розробку політики підприємства, взаємоузгодженої зі стратегією розвитку, що сприятиме забезпеченню необхідного рівня безпеки.

Досягнення зазначених цілей можливе через застосування певної сукупності засобів (технічних, організаційних, інформаційних, фінансових, правових і кадрових) через реалізацію чітко спрямованих дій [1].

Дослідження особливостей соціально–економічних процесів в Україні протягом останніх років дають підстави стверджувати не просто про складність ситуації чи критичне загострення кризових явищ, а про наявність колосального потенціалу макроекономічної нестабільності, формування якого набуло надзвичайно загрозливих тенденцій у період з 2009 року. Падіння обсягів виробництва, зменшення купівельної спроможності населення, глибокі та непередбачувані коливання валютного курсу, на фоні абсолютно непродуманої та нерациональної політики уряду та Національного банку, породили колосальну невизначеність у середовищі діяльності підприємств. У таких

умовах керівникам та менеджерам підприємств доводиться кардинальним чином змінювати підходи до формування і реалізації управлінської політики, постійно шукати можливості перестрашування реальних та потенційних ризиків, що слід розглядати більшою мірою як стримуючий фактор у їх розвитку. Орієнтація на стратегію стає абсолютно неможливою, менеджери змушені відкладати довготермінові плани розвитку, переходити на прийняття рішень в оперативному режимі. Усе це суперечить пріоритетам політики конкуренто-спроможного розвитку, обумовлює неефективне використання обмеженого ресурсного потенціалу, – а відтак подальшу ескалацію кризових явищ внутрішньоорганізаційного походження.

Слід мати на увазі, що за умов економічної нестабільності, значної невизначеності зовнішнього середовища загрозам більшою мірою властивий дестабілізуючий характер, їх прояв обмежує можливості підприємств до ефективної оптимізації внутрішньо організаційних складових, а відтак і перехід до нової якості розвитку [2].

В межах ресурсно–функціонального підходу, дослідження економічної безпеки носить різнобічний характер, метою ж її забезпечення є розвиток підприємства та його стабільне функціонування. Важливо відзначити, що акцент здійснюється не на захисну функцію, а на активізацію потенціалу розвитку підприємства через адаптацію до впливу реальних та потенційних загроз. Відтак, даний підхід певною мірою інтегрує у собі цілий комплекс складових, які прямо чи опосередковано визнають економічну безпеку підприємства. Що ж стосується захисного підходу, який на перший погляд мав би давати відповіді на проблеми нестабільності, то він у певній мірі ігнорує можливості розвитку через активізацію загроз. Спрямовуючи зусилля на формування політики захисту підприємство може потрапити в пастку самовиснаження та втрати потенційних конкурентних переваг.

За умов нестабільності середовища діяльності підприємств важливе значення має ефективне управління безпекою в оперативному режимі, забезпечити яке можна лише за наявності цілісної системи управління

економічною безпекою. Під забезпеченням економічної безпеки підприємства пропонується розуміти безперервний, системний процес, перебіг якого передбачає, діагностику зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, планування, організацію та реалізацію заходів, щодо підтримки стабільного функціонування підприємства у відповідності до його стратегічних, тактичних та поточних цілей, що досягається, в першу чергу, шляхом найбільш раціонального розподілу та використання ресурсів. Принципово важливим аспектом побудови такої системи на рівні підприємства має бути інтеграція безпекової функції в систему управління на усіх її рівнях. Необхідно чітко виділити центри відповідальності у даній сфері, вибудувати механізми моніторингу та оцінки загроз безпеці за комплексом критеріїв, які б дозволяли в підсумку оцінювати рівень стратегічної безпеки та вносити відповідні корективи не лише у тактику, але і стратегію розвитку. Управління системою економічної безпеки підприємства повинне бути ключовою складовою стратегічного управління.

В умовах нестабільності до пріоритетних завдань політики забезпечення економічної безпеки підприємства слід віднести такі: забезпечення дієвості механізмів визначення та оперативного коригування пріоритетів у діяльності підприємства, створення умов для їх реалізації; обґрунтування та розроблення системи альтернативних рішень у розвитку підприємства, – як у окремих функціональних сферах, так і на стратегічному рівні; розвиток гнучкої системи резервування ресурсів, яка б дозволяла здійснювати маневри в оперативному та стратегічному режимах управління і не перевантажувала систему витрат; розроблення дієвих механізмів управління ризиками підприємства, важливою складовою якої має бути їх прогнозування та моніторинг. Орієнтація на систему наведених пріоритетів у жодному випадку не означає акцентуацію уваги саме на аспектах захисної поведінки підприємства. [2].

Незважаючи на гостроту кризових явищ у зовнішньому середовищі, його складність та невизначеність базовою умовою протистояння підприємства зовнішнім дестабілізуючим чинникам є рівень розвитку його ресурсного

потенціалу, чітка формалізація системи управління та її зорієнтованість на пріоритети розвитку. Побудова ж моделі системи управління економічною безпекою передбачає ефективне впровадження відповідних управлінських механізмів в загальну систему управління. Це одне з ключових завдань при вирішенні проблем сфери економічної безпеки на рівні підприємства. При цьому підходи до їх реалізації можуть кардинальним чином відрізнятися з огляду на галузеву приналежність підприємства, тенденції розвитку, наявність ресурсів, особливості конкретного ринку тощо.

Будь-яке підприємство, в основі якого покладено певну концепцію розвитку з гнучкою системою управління може досить ефективно протистояти зовнішнім загрозам в умовах нестабільності. Разом з тим, це не дає підстав ігнорувати завдання пошуку механізмів управління його економічною безпекою, оскільки, за таких умов реальні та потенційні загрози стають безпосереднім об'єктом управління. Аналіз управлінських процесів саме під таким кутом зору відкриває нові можливості для реалізації потенціалу розвитку підприємства через оптимізацію структури, удосконалення бізнес-процесів, підвищення гнучкості, можливу диверсифікацію діяльності і т.д [2].

Гарантування необхідного для розвитку підприємства рівня безпеки можливе на основі використання й поєднання стратегічного і тактичного методів та прийомів управління. Так, застосування стратегічного управління забезпечує стійкий розвиток підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища. Зауважимо, що у спеціальній літературі питання забезпечення економічної безпеки розглядають переважно на стратегічному рівні. Крім того, практика показує, що успішна фінансово-господарська діяльність підприємства приблизно на 70% залежить від стратегічної спрямованості, майже на 20% — від ефективності оперативного управління, та майже на 10% — від якості виконання поточних завдань [3].

На нашу думку, стратегію економічної безпеки підприємства можна розуміти як довгострокове якісне визначення напрямку безпечного розвитку підприємства, а тактику — як розробку та впровадження оперативної програми

дій з розпізнавання, запобігання та мінімізації наявних загроз, джерелами яких є зовнішнє і внутрішнє середовища функціонування підприємства.

Стратегічне управління економічною безпекою розглядатимемо як сукупність специфічних процесів прийняття управлінських рішень щодо забезпечення довготермінового безпечного функціонування суб'єкта господарювання, вибору стратегії і шляхів її досягнення та оптимальне використання ресурсів, що можуть забезпечити реалізацію обраної стратегії. Вихідним пунктом розроблення та реалізації стратегічного управління економічною безпекою підприємства є чіткий взаємозв'язок та підпорядкованість місії, цілям та головним параметрам загальної економічної стратегії підприємства, адже управління економічною безпекою підприємства має підтримувати реалізацію економічної стратегії підприємства, спрямованої на забезпечення цільових конкурентних позицій.

Для здійснення стратегічного управління системою економічної безпеки підприємства потрібно встановити механізм, який має охоплювати: вибір стратегії, оцінку середовища, створення системи оцінювання структурних складових системи економічної безпеки підприємства, розробку заходів, методів реалізації та контролю, формування необхідних ресурсів. Щоб реалізувати обрану стратегію, постає потреба розроблення тактики її втілення, яка включає конкретні шляхи та механізми реалізації поставлених завдань [3].

Завданням тактики є вибір найефективнішого у певній ситуації рішення, методів та прийомів управління, а тому можна стверджувати, що управління системою економічної безпеки підприємства повинно здійснюватись як на стратегічному, так і на тактичному рівнях [3].

Тактичний рівень здійснюється на основі розробки декількох альтернативних сценаріїв розвитку ситуації і розрахунку інтегральної оцінки економічної безпеки по кожному з них. Після вибору найкращої тактики забезпечення економічної безпеки підприємства формується оперативний план, який на відміну від стратегічного, містить не тільки якісні орієнтири поточної діяльності підприємства, а й кількісні завдання. Після оперативної оцінки рівня

економічної безпеки підприємства та формування комплексу заходів щодо її забезпечення здійснюється практичне втілення розроблених планів.

У процесі реалізації сформованих планів з'являється інформація, що дає змогу оцінити досягнутий рівень економічної безпеки підприємства і визначити ступінь захищеності пріоритетних інтересів втілення економічної стратегії підприємства. Така оцінка є одним з основних завдань моніторингу рівня економічної безпеки підприємства й уможливорює проведення аналізу неузгодженостей нормативного і досягнутого рівня економічної безпеки підприємства, виявлення нових видів загроз і адаптацію планів розвитку підприємства.

Тактичний рівень орієнтований одночасно як на швидку реакцію на зміни у внутрішньому або зовнішньому середовищі підприємства, так і на розроблення попереджувальних заходів. Головні передумови успіху діяльності підприємства відшукуються як всередині, так і поза ним, тобто успіх пов'язується зі ступенем пристосування підприємства до зовнішнього оточення. Чи буде воно стійким, чи не втратить можливостей, що виникають у зовнішньому середовищі, чи зуміє скористатися максимумом вигод з наданих можливостей — ось головні критерії ефективності всієї системи управління [3].

Література:

1. Караїм М. М. Управління економічною безпекою підприємства: методичні засади / М. М. Караїм, Л. Є. Сухимлин // Формування ринкових відносин в Україні. - 2018. - № 11. - С. 110-113. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2018_11_28

2. Коцко Т.А., Ляшенко П.А. Особливості управління економічною безпекою підприємства в умовах макроекономічної нестабільності / Т.А. Коцко // Всеукраїнська науково-практична конференція «сучасні підходи до управління підприємством». - VIII Всеукраїнська науково-практична конференція «Сучасні підходи до управління підприємством». - Формування та розвиток конкурентоспроможності сучасного бізнесу. – 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://conf.management.fmm.kpi.ua/vi-konf/paper/view/1479>

3. Штангрет А.М., Караїм М.М. Управління економічною безпекою підприємства за часовими горизонтами / А.М. Штангрет // Наукові записки [Української академії друкарства]. - 2016. - № 1. - С. 201–206. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_2016_1_26

Економіні науки

ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ БІЗНЕС-ОРГАНІЗАЦІЇ ЗА УМОВ
ВПРОВАДЖЕННЯ ГНУЧКИХ МОДЕЛЕЙ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ

THE SPECIFIC FEATURES OF MOTIVATION THE STUFF OF A BUSINESS
ORGANIZATION IN TERMS OF THE FLEXIBLE PROJECT MANAGEMENT
MODELS

Удочкін М.В.

*факультет економіки та управління, III курс
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
м.Київ*

В умовах становлення «нової економіки» культура бізнесу суттєво змінилася, що у свою чергу обумовило відповідну зміну сприйняття людського фактору у забезпеченні успіху організації, а разом із тим уявлень про цінність співробітників. Персонал із знаряддя праці перетворилися на найцінніший актив організації, здатний генерувати інноваційні ідеї та забезпечувати унікальні конкурентні переваги. З практичної точки зору такі зміни вимагають перегляду не лише традиційних підходів до управління персоналом, а й концептуальних змін у комунікації між керівниками та працівниками бізнес-організацій.

Метою даного дослідження є теоретичне узагальнення інноваційних підходів та інструментів мотивації персоналу в умовах становлення інформаційного суспільства, а також визначення взаємозв'язків між ступенем ефективності керівництва нового зразка та рівнем продуктивності праці в умовах застосування гнучких моделей управління проектами.

Перш за все, варто розглянути основні категорії, пов'язані із темою мотивації як функції управління, а також окреслити проблемне поле дослідження. Загалом слід зважати на те, що мотивація – це емоційний стан, що безпосередньо визначається особистісним сприйняттям людини, і втратити його дуже легко. Тому менеджери мають постійно пам'ятати про це та підживлювати мотивацію співробітників, якщо вона починає знижуватися [1]. Як свідчить історичний досвід, суспільство, як і економіка в цілому, переживає низку циклічних видозмін, що опосередковано залежать від розвитку провідних індустріально-технологічних галузей. Робототехніка, комунікації та інформаційний простір кожних п'ять років інтегрується з надсучасними інноваціями настільки швидко, що низка проблем на побутовому і мега рівнях вже перестають бути перешкодою для повноцінного функціонування і існування в умовах стійкої глобалізації й діджиталізації економіки. Такі тенденції безумовно впливають на часткову заміну деяких напрямків діяльності в операційних процесах сучасних організацій, однак вони ніколи не зможуть повною мірою замінити людську працю. Вона, як основний механізм і двигун прогресу, завжди буде цінуватися на світовому рівні. Це стосується й компетентності керівників, що організовують цю працю, однак у сучасних умовах розвитку економіки застарілі методи управлінського впливу апріорі не можуть розцінюватись як певна аксіома, незмінне поняття, що вимагає чіткого дотримання правил. Умовно поділяючи робочу силу на спеціалістів та менеджерів, можна сказати, що представникам обох верств досить важко перейти з однієї групи в іншу без спеціальних знань, умінь, навичок, відповідних компетентностей і що найважливіше – хисту. Зокрема, в контексті забезпечення високих показників ефективності діяльності організації важливу роль відіграють дієві методи і інструменти мотивації персоналу, а також особистісна здатність управлінців спонукати працівників до праці й досягнення корпоративних цілей.

Коли мова йде про ключові якості менеджера, як правило, у першу чергу виникає уявлення про ідеалізовані лідерські якості людини, що якісно вирізняється серед інших членів колективу. Однак всесвітня практика управління персоналом свідчить зовсім про інше. Якщо казати про розмежування за

повноваженнями, то слід згадати про модель уведення «C-level» посад, у межах яких головні керівники відповідальні за певний відділ з підвідділами. Це досить робоча мережева внутрішньоорганізаційна система, що дієва з точки зору організації операційних взаємозв'язків і комунікацій на підприємстві [2]. Проте коли мова йде про безпосередню мотивацію та гнучкість управління персоналом, то слід згадати малі підприємства або середні компанії з корпоративною культурою, яка передусім орієнтована на розвиток людського фактору. Зокрема, враховується простір для горизонтального та вертикального розвитку, особистісний розвиток, створення робочого мікроклімату, починаючи з дизайну робочого місця і закінчуючи загальним рівнем емоційного інтелекту робочого колективу, достатня самомотивованість персоналу на тлі спільних корпоративних цілей, місії, візії та цінностей команди працівників з управлінським складом. Усі зазначені ознаки, як свідчить досвід успішних бізнес-організацій, притаманні славнозвісним компаніям з героїчними історіями створення, що розпочиналися з «ідеї, двох-трьох осіб, гаражу та мрії» [3].

У галузевому розрізі, під вищезазначені критерії формування корпоративної культури, орієнтованої на розвиток людського фактору, часто підпадають компанії найбільш неоднозначного сектору економіки, а саме інформаційних технологій. У них, зазвичай, і беруть початок найвідоміші сучасні світові методології управління персоналом та організації праці. Щоправда, саме на їх прикладі можна стверджувати, що навколишній світ відкритий для інновацій, а менеджмент є найбільш вразливою точкою для них.

Зокрема, варто відзначити проектну методологію «Scrum», яка представляє собою гнучку методологію розробки проектів із нестандартним розподілом ролей в команді і унікальною організацією ітерацій [4]. «Scrum», як і інші «agile» методи управління проектами, сповідує командний підхід, короткі ітерації і безперервне поліпшення в процесі роботи. Ці принципи реалізуються через набір особливих ролей, правил, процесів та інструментів, завдяки яким команди здійснюють виробничий процес удвічі швидше. Опираючись на цей метод, слід звернути увагу на вагомому роль людської свідомості і

самоорганізації. Так, уміння вдало користуватися своїм часом та об'єктивно оцінювати свої можливості тільки сприяє розвитку колективу, як організму, в цілому. Ні для кого не секрет, що кількість годин у добі для усіх однакова, проте те, як ними користуються окремі особистості, створює відмінність, що відображається у одержаному результаті. Топ-менеджери успішних компаній люблять похизуватися один перед одним кількістю робочого часу, який вони приділяють своїй справі, але якщо це не ефективна праця – це ніщо порівняно з тими двома годинами, що може провести спеціаліст у певній галузі перед монітором комп'ютера з доступом в Інтернет. Те саме стосується й адекватної самооцінки. Менеджеру неможливо визначити об'єктивно обсяг роботи, що може виконати працівник, якщо він не в змозі чітко оцінити власні здібності.

Отже, за сучасних умов розвитку інформаційних технологій і розширення мережевої економіки, керівники-лідери мають створювати конкурентне оточення, до якого працівники будуть активно залучені. Значної ролі у зв'язку з цим у контексті цінності людського капіталу набувають здатності до самонавчання та саморозвитку. Слід звернутися до Таксономії Блума, у відповідності до якої цілі навчання у когнітивній сфері можуть бути виражені через такі елементи засвоєння: знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез і оцінка [5].

Відповідно, наразі постає актуальна проблема у розробці інноваційних методів мотивації персоналу, які б враховували сучасні тенденції розвитку суспільства в цілому і органічно поєднувалися із інструментами управління проектами. Так, «Scrum» методологія вирішує низку таких факторів за правильного застосування у формі мотивації та управління персоналом, а саме методичність, ритуали, ролі, створювані об'єкти, прозорість, короткі ітерації, часті релізи, звіт змін, постійне покращення. Поєднання елементів сучасних гнучких підходів до управління проектами із інноваційними інструментами мотивації персоналу дозволить створити відповідне підґрунтя для успішного досягнення цілей сучасної бізнес-організації та забезпечення її життєздатності у довгостроковому періоді.

Література:

1. Мотивация персонала к эффективной работе: от теории к практике. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hrliga.com/index.php?module=profession&op=view&id=1388>
2. Corporate title. Стаття. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Corporate_title
3. О происхождении Apple «из гаража». Стаття. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tjournal.ru/tech/53297-wozniak-apple-garage>
4. Что такое Scrum? Стаття. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://brainrain.com.ua/%D1%81%D0%BA%D1%80%D0%B0%D0%BC-%D1%8D%D1%82%D0%BE/>
5. ЩО ТАКЕ ТАКСОНОМІЯ БЛУМА І ЯК ВОНА ПРАЦЮЄ НА УРОЦІ. 04.12.2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.criticalthinking.expert/usi-materialy/shho-take-taksonomiya-bluma-i-yak-vona-pratsyuye-na-urotsi/>

УДК 657

Економічні науки

ВПЛИВ РИЗИКІВ ТА ЗАГРОЗ НА СТАН ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Хворостяний В.В.

*Студент кафедра фінансів
та фінансово-економічної безпеки
Київського національного
університету технологій та дизайну
м. Київ, Україна*

Фінансово-економічна безпека підприємства є складною системою, що проявляється через фактори зовнішніх і внутрішніх характеристик. Рівень фінансово-економічної безпеки підприємства залежить від впливу чинників і загроз внутрішнього та зовнішнього середовища.

Ураховуючи проведені наукові дослідження у сфері фінансово-економічної безпеки, слід зазначити, що під загрозою, що впливає на стан

підприємства і визначає рівень його фінансово-економічної безпеки необхідно розуміти стан фактора зовнішнього чи внутрішнього середовища, який прямо чи опосередковано може негативно вплинути на фінансовий стан та інтереси підприємства, спричинити зниження фінансової стійкості й завадити фінансовому розвитку. Науковці стверджують, що безпеку слід вивчати у прояві її функціональних складових, що може давати право провести моніторинг чинників, які мають прямий вплив на стан фінансово-економічної безпеки; вивчати і досліджувати процеси, які впливають на забезпечення фінансово-економічної безпеки; систематично здійснювати аналіз розподілу і використання ресурсів підприємства; вивчати економічні індикатори, що відображають рівень забезпечення функціональних складових; розробляти заходи, які призведуть до підвищення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства [1].

М.М. Єрмошенко вважає, що «безпечним слід вважати такий стан фінансово-кредитної сфери, який має характеризуватися збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю цієї сфери забезпечувати ефективне функціонування національної економічної системи та економічне зростання» [2]. На думку науковця, конкретна і безпосередня форма небезпеки – це сукупність негативних чинників або умов, що являє собою загрозу, а під «небезпекою» вчений розуміє об'єктивно існуючу можливість негативного впливу на якість явище, систему, механізм, соціальний організм, унаслідок чого йому може бути заподіяна шкода, що призведе до занепаду, кризового стану [2].

Професор Є. Ковалевський стверджує, що інтерпретація ризику як небезпеки є методологічною помилкою, оскільки змішує причину (небезпечне явище) та її наслідок (ризик). Тобто ризик є наслідком небезпеки.

Науковці І.П. Мойсеєнко та О.М. Марченко вважають, що «загроза» – це подія з негативними для підприємства наслідками, а «ризик» – це кількісна міра можливості її реалізації та ймовірність настання. Тобто ризик існує тоді, де є ситуація вибору. Досліджуючи поняття «економічний ризик», поділяємо думку

науковців про те, що це є об'єктивно-суб'єктивна категорія, яка пов'язана з подоланням невизначеності та конфліктності в ситуації певного вибору і відображає міру досягнення очікуваного результату, відхилення від цілей з урахуванням впливу контрольованих і неконтрольованих чинників [3].

Досліджуючи прояв загроз фінансово-економічній безпеці підприємства, слід мати на увазі, що будь-який суб'єкт господарської діяльності перебуває та функціонує у внутрішньому та зовнішньому середовищах. Аналізуючи внутрішнє середовище, розуміємо, що тут існують внутрішні можливості та потенціал, на який може розраховувати підприємство в конкурентній боротьбі з метою досягнення цілей, виявлення сильних і слабких сторін та імовірність прояву внутрішніх загроз фінансово-економічній безпеці. Слід мати на увазі, що існує ряд факторів, які важко відстежити. Це, зокрема, фактори зовнішнього середовища. Своєю чергою, зовнішнє середовище є джерелом постачання ресурсів, які забезпечують підприємству можливість виживання. Проте ресурси зовнішнього середовища не безмежні й на них постійно претендують інші суб'єкти господарювання, які також знаходяться у цьому ж середовищі. Тому постійно існує загроза, яка впливає на послаблення потенціалу та призводить до негативних наслідків. Аналізуючи внутрішнє та зовнішнє середовище, необхідно охарактеризувати сильні та слабкі сторони підприємства й виявити можливості й загрози, що діють на нього.

Загрози внутрішнього середовища проявляються у системі управління через: несумісність організаційної структури; низьку кваліфікацію персоналу; неналежну мотивацію працівників; прийняття необґрунтованих управлінських рішень; масові конфлікти та ін.; у сфері фінансового менеджменту через: недосконале управління активами, капіталом та фінансами; відсутність або зниження інвестиційної активності; низьку рентабельність інвестиційних проектів; відсутність або недостатній обсяг резервних та страхових фондів та ін.; у виробничій діяльності через: зношеність основних фондів; низьку завантаженість виробничих потужностей; високий показник виробничих витрат та ін.; у маркетинговій діяльності через: необґрунтовану цінову, збутову політику та високий рівень збутових витрат; низьку конкурентоспроможність продукції;

невідповідність ринкової ситуації стратегії маркетингу; нехтування маркетинговими дослідженнями; обмежену товарно-асортиментну політику та ін.

Загрози мікросередовища формують: конкуренти (використання недобросовісних форм, реклама, комерційний шпіонаж, рейдерство тощо); посередники (несвоєчасне постачання продукції, недотримання вимог щодо збутової діяльності); споживачі (неплатоспроможність, банкрутство дебіторів, відмова від продукції тощо); постачальники (невиконання належним чином контрактів, неритмічність постачання); контактні аудиторії (поширення інформація, яка негативно впливає на імідж підприємства, висвітлення та розповсюдження конфліктних ситуацій тощо); фінансові установи (високий рівень кредитних ставок, жорсткі умови надання кредитів); органи державної служби (корупція посадових осіб, дискримінація підприємства та ін.).

Загрози макросередовища формуються під впливом економічних, ринкових, міжнародних, географічних, політико-правових, технологічних, природно-географічних, соціально-культурних, технічних, демографічних, криміналістичних факторів.

Проте джерело загроз не завжди слід розглядати як негативний чинник, оскільки його дія дає можливість підприємству реалізувати певні фінансові інтереси і, таким чином, забезпечити фінансово-економічну безпеку. Однак завжди слід мати на увазі, що негативний вплив загроз фінансовій безпеці підприємства призводить до прямих та непрямих втрат.

Важливе значення в організації діяльності служби безпеки підприємства мають конкретні об'єкти та суб'єкти системи фінансово-економічної безпеки, які тісно взаємозалежні між собою. Об'єктами захисту виступають ресурси, на основі яких побудована господарська діяльність підприємства та які підлягають охороні: інформаційні ресурси з обмеженим доступом, майновий, інтелектуальний та фінансовий капітал, кадровий персонал, матеріальні ресурси. Суб'єкти характеризуються як зовнішні (законодавчі та виконавчі органи влади, правоохоронні органи, судові органи, недержавні охоронні агентства, система відповідних навчально-наукових закладів та установ, аналітичні центри й

інформаційні служби) та внутрішні (фінансовий, юридичний відділи, власна служба фінансово-економічної безпеки підприємства).

Висновок. З'ясовано, що формування системи фінансово-економічної безпеки підприємства потребує оцінювання фінансового стану, створення постійно діючої системи моніторингу на підприємстві з метою своєчасного виявлення внутрішніх і зовнішніх факторів.

Окрім згадуваного вище, потребує глибшого дослідження саме моніторинг та контроль стану і рівня фінансово-економічної безпеки, котрий дасть можливість аналізувати фінансовий стан підприємства, дозволить виявити ознаки кризи, її масштаби, дослідити фактори прояву, забезпечить проведення заходів по запобіганню кризи та належний контроль.

На основі проведеного дослідження можна стверджувати, що кожному підприємству притаманні різні пріоритети реалізації напрямів досягнення фінансово-економічної безпеки в залежності від специфіки діяльності підприємства та характеру існуючих загроз. Загалом, для вдосконалення системи фінансово-економічної безпеки підприємств виділимо такі основні напрями: фінансова стійкість і незалежність підприємства; належний техніко-технологічний рівень підприємства; висококваліфіковані працівники та висока професійність менеджменту підприємства; зниження рівня залежності від політичної ситуації в державі; забезпечення захисту інформаційного середовища підприємства, комерційної таємниці та конфіденційної інформації; якісне правове забезпечення суб'єктів господарювання; забезпечення безпеки персоналу підприємства, його майна та комерційних інтересів тощо.

Важливим є кожен із напрямів, оскільки головна мета фінансово-економічної безпеки підприємств – забезпечення стійкого, максимально ефективного функціонування, формування перспектив і передумов для подальшого розвитку.

Література:

1. Бондаренко О.О. Фінансово-економічна безпека підприємства: теоретичний та практичний аспекти / О.О. Бондаренко, В.А. Сухецький //

Ефективна економіка. – 2014. – № 10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3580>.

2. Єрмошенко М.М. Основні засади підвищення фінансової безпеки держави / М.М. Єрмошенко // Економічна безпека України: проблеми та перспективи : матеріали круглого столу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.niss.gov.ua.

3. Марченко О.М. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства : [навч. посіб.] / О.М. Марченко, І.П. Мойсеєнко. – Львів, 2011. – 380 с.

УДК 658

Економічні науки

КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РОЗВИТКУ МІНЛИВОГО ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Чуйко Р.О.

*магістрант кафедри
інноваційного менеджменту
та міжнародної логістики
ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля»
м. Дніпро, Україна*

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що забезпеченість кадрами, стабільність складу персоналу дозволяє зосередити увагу керівника на інших аспектах діяльності організації в умовах мінливого зовнішнього середовища, дозволить досягти злагодженої роботи організації, при якій кожен співробітник є ланкою налагодженого механізму, спрямованого на найбільшу продуктивність роботи підприємства. У сучасних умовах, що стрімко змінюються і розвиваються, найбільш гостро стоїть питання вибудовування грамотного керівництва над організацією, в завдання якого входить ведення такої кадрової політики, яка буде спрямована на отримання стабільного складу кадрів, що дозволить скоротити витрати на навчання, стажування та адаптацію; забезпечити безперервну роботу організації з урахуванням підвищення ефективності роботи.

При цьому кадрове забезпечення уявляє собою сукупність заходів і

засобів, підпорядкованих п'яти базовим принципам, сформульованим Беррі Боєм: професійна придатність; розподіл робіт відповідно до кваліфікації; просування по службі; пропорційний розподіл ресурсів всередині групи професіоналів; поступове згортання робіт (з усуненням невідповідностей). Останнє передбачає звільнення від обов'язків виконавців, які не здатні внести позитивний особистий внесок у діяльність колективу.

Кадрове забезпечення – головне завдання кадрової служби організації. Важливими чинниками при плануванні штатного розкладу є: специфіка діяльності; рівень забезпеченості технікою і обладнанням; - сфера діяльності організації; умови праці працівників; наявність необхідної площі; соціальні та кліматичні чинники.

З урахуванням всіх особливостей, перерахованих раніше, можна визначити основні етапи процесу кадрового забезпечення підприємства.

Перший етап – визначення потреби в персоналі. При здійсненні операцій з кадрового забезпечення організації працівники кадрової служби керуються такими якісними характеристиками працівників: здатність співробітників; досвід роботи співробітників; наявність професійної освіти [1].

Другий етап – визначення якісної потреби в персоналі. До якісних показників, які характеризують забезпеченість кадрами організацію можна віднести наступні: відповідність фактичної кількості співробітників зі штатним розкладом; наявність вільних вакансій; відсоток виконання планових показників по наповненості штату.

Таким чином, на сучасному етапі можна відзначити наступні проблеми забезпеченості кадрами сучасних підприємств регіону: нестабільна економічна ситуація; високий рівень безробіття; економічний підхід до управління людськими ресурсами в організаціях; низька продуктивність праці. Для вирішення проблеми в цілому необхідні інтегровані зусилля бізнесу та держави.

Також при розробці заходів важливо враховувати наступні фактори: збереження рівня оплати праці при прийнятті; створення дієвого мотиваційного механізму [2].

Проте у сучасних умовах нестабільної економічної ситуації багато керівників керуються законами економіки в здійсненні функцій управління персоналом організації, що веде до підвищення рівня плинності кадрів, зниження показників кадрового забезпечення підприємства. Будучи стратегічним ресурсом підприємства, кадрове забезпечення дозволяє підвищити ефективність роботи організації. Підвищити якість кадрового забезпечення можливо за допомогою реорганізації корпоративної культури, стратегії управління підприємством і заміни економічного підходу до управління людськими ресурсами на гуманістичний.

Кадровий стандарт спрямований на підвищення інвестиційної привабливості підприємства за рахунок якісного кадрового ресурсу для забезпечення стратегічного розвитку та підвищення рівня конкурентоспроможності.

Література:

1. Бузько І. Р. Кадрове забезпечення діяльності міжнародних бізнес-структур / І. Р. Бузько, О. А. Немашкало. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vsunu/2012_11_1/Vuzko.pdf. 3
2. Травин В. В. Менеджмент персоналу підприємства / В. В. Травин, В. А. Дятлов. – 5-е изд. – М.: Дело, 2003. – 272 с

НАПРЯМКИ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ КЕРІВНОГО ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Шатов К. В.,

*магістрант кафедри інноваційного менеджменту
та міжнародної логістики*

ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля»

м. Дніпро, Україна

Ефективність роботи підприємства багато в чому залежить від того, наскільки керівник зацікавлений в результатах своєї праці. Високий оклад не є

достатнім стимулом для керівних співробітників. Створення комплексної системи мотивації дозволить не тільки утримати ключових фахівців в компанії, але і націлити їх на успішне вирішення стратегічних завдань.

Відповідно до класифікації, прийнятої Американською асоціацією фахівців з оплати праці, система мотивації будь-якої категорії співробітників, в тому числі керівників, включає: постійну заробітну плату, змінну частину або бонуси, соціальний пакет і нематеріальне стимулювання. Використання тих чи інших елементів системи мотивації на конкретному підприємстві залежить від його розміру, займаної співробітником посади (функціональні обов'язки, повноваження і відповідальність) і принципів управління підприємством (керування відбувається власниками бізнесу, найманими менеджерами, корпоративне управління).

Принциповими відмінностями систем мотивації керівників є:

- можливість прямо впливати на кінцеві результати діяльності компанії, а також вимірність даних результатів дозволяють побудувати систему мотивації топ-менеджерів на базі об'єктивних показників, що характеризують результати діяльності компанії.

- для керівників характерний більш тривалий період, за який оцінюється їх діяльність;

- система мотивації керівників повинна бути орієнтована на досягнення цілей, поставлених власниками бізнесу, в той час як решта персоналу орієнтована на вирішення локальних внутрішньофірмових завдань;

- розмір винагороди повинен бути досить великим. В силу високої професійної кваліфікації, а також ділових і особистісних якостей керівники практично завжди мають кілька пропозицій про працевлаштування.

Умовно-змінна частина винагороди керівників може бути поділена на дві частини: короткострокові бонуси і довгострокові преміальні програми.

Так, у якості короткострокових бонусів може бути винагорода, що виплачується керівникам за результатами роботи за рік. Для того щоб забезпечити об'єктивність нарахування бонусів, вони «прив'язуються» до

ключових показників діяльності компанії. Для фінансового директора в якості показників, які характеризують ефективність його праці в короткостроковому періоді, можуть бути використані вартість залучення кредитних ресурсів, ефективність оподаткування та розміщення вільних грошових коштів.

Як зазначалося вище, система мотивації повинна бути побудована таким чином, щоб менеджер, працюючи на компанію, досягав своїх особистих цілей.

Як показує практика, для багатьох компаній першочерговим є завдання не зміни системи мотивації, а поступового усунення головних демотивуючих факторів.

Для того щоб знизити вплив грошового фактору на мотивацію співробітників, важливо вибудувати таку систему мотивації, яка б спонукала до високих показників. В першу чергу, співробітник повинен отримувати задоволення від своєї роботи. Це можливо лише в тому випадку, коли функції і завдання максимально відповідають цінностям і очікуванням працівника. Набагато краще той варіант, коли робоча атмосфера трохи перевищує очікування співробітника: і в плані відносин з керівництвом, і в плані кар'єрних перспектив. При цьому важливо враховувати конкретні випадки, адже в залежності від сфери бізнесу і його специфіки мотиваційні чинники будуть змінюватися.

Разом з тим, нерозривно з мотивацією існує таке поняття, як КРІ або основні критерії ефективності. Саме проаналізувавши такі показники можна побудувати максимально результативну комплексну мотиваційну систему керівного складу суб'єкту господарювання. Відповідно до напрямків стратегічного розвитку підприємства використовують різні норми КРІ. Здебільшого такі показники потрібні для того, щоб оцінити ефективність та доцільність праці керівного складу підприємства.

У цілому КРІ можна поділити на дві групи:

1. Випереджаючі. Вони дозволяють управляти ситуацією в межах звітного періоду. Такі фактори говорять про те, як діють відділи підприємств в конкретний момент і дозволяють припустити, яким буде прибуток в майбутньому.

2. Повільні. Ці фактори можна дізнатися тільки після закінчення звітного періоду. Наприклад, фінансові показники. За допомогою системи мотивації на базі КРІ можна стимулювати різних співробітників, при цьому вміло поєднуючи як матеріальні, так і нематеріальні види мотивації.

Спираючись на вищезазначене, необхідно підкреслити, що управлінська праця відрізняється від праці рядових працівників насиченістю інтелектуальними елементами і елементами підприємницької діяльності (ризик, інноваційності, прагнення до самореалізації), що призводить до деякої недооцінки стану втоми від роботи, діяльності в умовах нервових перевантажень і стресів, недооцінки перевантаженості робочого дня, зневази до комфортності організації управлінської праці на виробництві та цілої низки інших факторів, що негативно впливають на рівень загальної задоволеності працею керівників організацій. Тільки з огляду на ці та ряд інших факторів, аналізуючи потреби керівників вищої ланки, вивчаючи нові тенденції в стимулюванні управлінського персоналу, можливо добитися ефективної системи його мотивування на сучасних підприємствах.

Таким чином, єдиного правила або кращого методу мотивації не існує. Часто нематеріальні способи винагороди допомагають досягти бажаного результату набагато швидше, ніж грошові виплати. Саме правильне рішення – це використання комплексу заходів, спрямованих на стимулювання роботи управлінського персоналу.

Література:

1. Колот А.М. Мотивація персоналу: підручник / А.М. Колот, С.О. Цимбалюк. – К.: КНЕУ, 2012. – 397 с.

2. Подольчак Н. Ю., Подольчак Н. І. Удосконалення системи менеджменту підприємств шляхом використання R-теорії мотивації. / Н. Ю. Подольчак, Н. І. Подольчак – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua>

СВІТОВИЙ ДОСВІД СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ

Шворак В.В., Ярова Л.С.

*здобувачі II (магістерського) рівня вищої освіти,
Навчально-наукового інституту фінансів,
банківської справи*

*Науковий керівник: Діденко Л.В.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансових ринків
Університет державної фіскальної
служби України*

Вітчизняні теоретики і практики вивчають позитивний світовий досвід управління інвестиційною активністю підприємництва з метою його використання в умовах національної економіки, що розвивається. Допомогти вирішити проблеми національної економіки на етапі її адаптації до міжнародних вимог і стандартів управління можливо шляхом імплементації закордонного досвіду у вітчизняну практику, що дозволить підвищити конкурентоспроможність продукції та розвивати ділову активність.

Україна ідентифікується як держава з низьким рівнем інвестиційної активності, тобто без впровадження термінових заходів підвищити рівень інвестування для повноцінного економічного зростання не вдасться. Варто зазначити, що оцінки показників для окремих країн та інвесторів можуть мати неоднозначне значення. За рахунок сприятливого інвестиційного клімату таким країнам, як Нідерланди, Ірландія, Норвегія вдалося переламати тенденцію відпливу капіталу, яка спостерігалася в попередні роки, в результаті ці держави суттєво підвищили свої позиції в рейтингу. В той же час РФ, Угорщині, Словенії, Словаччині, Туреччині протистояти кризовим явищам не вдалося, що негативно позначилося на інвестиційній діяльності країн.

Винятково важливе значення для інвестиційного пожвавлення має зарубіжний досвід створення сприятливих умов для розвитку приватного сектора на власній основі. З практики найуспішніших у цьому відношенні країн

(Угорщина, Польща) впливає, що це завдання вирішується за допомогою цілеспрямованої державної підтримки малого підприємництва. Простежується прямий зв'язок між їх обсягами і темпами економічного зростання, а також між накопиченням критичної маси прямих іноземних інвестицій і початком подолання тенденції примітивізації структури економіки [1].

Значну роль держави у становленні здорової ринкової економіки ілюструє не тільки факт збереження високих бюджетних витрат, також принципове значення має їх структура. Позитивна господарська динаміка простежується у країнах із відносно великими державними витратами на освіту і науку. Наприклад, в Угорщині, Чехії та Польщі зберігалось співвідношення асигнувань на освіту до ВВП десятки років, у той час як у Болгарії, Румунії та країнах СНД воно суттєво скорочувалося. У кризовий період в абсолютному вираженні вони практично скрізь знизилися, але темпи падіння у країнах Східної Європи виявилися набагато більшими, ніж у розвинених країнах [2]. Описаний досвід є прийнятним для збалансування ресурсного, наукового і виробничо-технічного потенціалу національного бізнесу.

Досвід розвинутих країн світу доводить неможливість розвитку інвестиційної сфери в умовах дії саморегулюючих механізмів та доводить необхідність державного втручання. Оскільки предметом регулювання є інвестиційна активність суб'єктів господарювання, то основним важелем державного стимулювання слід визначити податкову політику [3].

У Великобританії знижена ставка податку на додану вартість застосовується до професійної установки конкретних енергозберігаючих матеріалів. Споживання платоспроможних клієнтів, крім соціального житла і пріоритетних груп, при цьому залишилося на низькому рівні. Однією з причин цього може бути той факт, що зниження ціни не було прозорим та відчутним споживачеві [4].

Для України актуальним є досвід країн-учасниць ЄС щодо зниження ставок податку на додану вартість для теплоізоляційних матеріалів та послуг щодо їх встановлення. Будинки є найбільшим споживачем енергії: на них припадає 40% спожитої енергії у ЄС. При цьому теплоізоляція є ефективним

заходом збереження енергії споживачами, і відповідно призведе до скорочення викидів двоокису вуглецю в атмосферу, що також є стратегічною задачею країн-учасниць ЄС. Додаткова теплоізоляція існуючих будівель в ЄС потенційно може знизити обсяги викидів при опаленні на 42%.

Досвід країн-учасниць ЄС доводить, що частіше більш ефективним та результативним є використання інвестиційних податкових пільг в країнах з низьким рівнем доходу. Сприятливий інвестиційний клімат розвинутих країн є привабливим для інвесторів, готових вкладати ресурси заради високих прибутків, а не через податкові пільги. Ефективне використання податкових стимулів можливе лише при їх детальній розробці з розрахунком ефектів для всіх учасників: інвесторів, держави, споживачів. У багатьох країнах з низьким рівнем доходу використовувалися «дорогі» з бюджетної точки зору податкові канікули і пільги з податку на прибуток для залучення інвестицій, у той час як інвестиційні податкові кредити і прискорена амортизація приносять більше інвестиційного доходу державі.

Основним інвестиційним інструментом ЄС традиційно є фінансування наукових досліджень і розробок, що охоплюють майже всі наукові дисципліни, є рамкові програми, розраховані на 5 років. Так діюча восьма найбільша рамкова програма Європейського Союзу HORIZON 2020 з фінансування науки та інновацій розрахована на 2014 – 2020 роки. За ініціативою ЄС, вона виділяє кошти на конкурсній основі на підтримку розвитку і впровадження інновацій, в тому числі у підприємстві і промисловості. Загальний фонд програми HORIZON 2020 складає 80 млрд. євро [5].

Отже, для активізації інвестиційної діяльності в Україні варто:

- створити сприятливі умови для розвитку приватного сектора шляхом цілеспрямованої державної підтримки малого підприємництва (за прикладом Угорщини);
- здійснювати великі державні витрати на освіту і науку для збалансування ресурсного, наукового і виробничо-технічного потенціалу національного бізнесу (за прикладом Чехії, Польщі);

- використовувати знижену ставку ПДВ до професійної установки конкретних енергозберігаючих матеріалів (за прикладом Великобританії);
- застосування інвестиційних податкових пільг (за прикладом Ірландії).

Таким чином, імплементація досвіду розвинених країн із управління і підтримання інноваційно-інвестиційної компоненти економічної безпеки можлива лише з урахуванням національних особливостей та менталітету і прогнозування очікуваних наслідків, до яких здатна призвести стратегія запозичень.

Література:

1. Скрипко Т. О. Міжнародний досвід підтримки інвестиційної активності / Т. О. Скрипко // Управління економічними процесами на макро- і мікрорівні: проблеми та перспективи вирішення. 2014 / НУ "Львівська політехніка". – Л: Видавництво ЛП, 2014. – С. 326–327. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/28285>
2. Варналій З. С. Пріоритети вдосконалення державної політики розвитку малого підприємництва в Україні // Стратегічні пріоритети, вип. 2, ст.49-54. - Національний інститут стратегічних досліджень, Л.: 2014. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: - file:///C:/Users/User/Downloads/spa_2014_2_9.pdf
3. Шевченко Н.І., Тараненко В.Є. Регіональні аспекти податкового стимулювання інвестиційних процесів / Н.І. Шевченко, В.Є. Тараненко// Науковий вісник АМУ. Випуск 1-2/2015. - К.: Видавничо-поліграфічний центр АМУ - 2015. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://visnyk.amu.edu.ua/images/NV_ECONOMIKA_1-2_2015.pdf
4. Europe 2020 indicators - research and development. [Електронний ресурс]. –Режим доступу: [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics"explained/index.php/Europe_2020_indicators_-_research_and_development](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics)
5. Матеріал з Вікіпедії: Горизонт 2020.- [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Горизонт_2020

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Шепелюк Н.П.

студентка факультету економіки та управління

Східноєвропейський національний університет

імені Лесі Українки

м. Луцьк, Україна

У сучасних умовах господарювання управління в соціально-економічних системах розглядається як один з основних факторів забезпечення їхнього конкурентного розвитку. Водночас зміна визначальних чинників та парадигм їхнього функціонування обумовлює необхідність формування нових підходів до управління персоналом, які передбачатимуть використання різних засобів комунікації та новітніх інформаційних технологій.

Трансформація інституційного середовища ведення бізнесу, прискорення темпів НТП, зростаючі запити споживачів вимагають від сучасних менеджерів усіх рівнів управління нових знань та умінь, які б відповідали реаліям часу, а також впровадження та використання різного роду управлінських інновацій.

Основне завдання вищого керівництва підприємства полягає в тому, щоб застосовуючи в управлінні інноваційні технології, котрі ґрунтуються на знаннях соціології та соціологічної психології, максимально активізувати творчий потенціал та створити умови для розкриття креативних здібностей працівників, спрямувати їхні зусилля на досягнення бажаного комерційного результату.

Специфічна роль інновацій в управлінні персоналом спрямована не тільки на зміни існуючої практики, але й створення нової, принципово іншої, відповідно до безперервної генерації передових технологій [2].

Дієвим способом активізації поточної інноваційної активності персоналу підприємства є інноваційні майданчики, які дозволяють не лише акумулювати

інформацію про нові розробки, але й практично впроваджувати їх шляхом створення проектних груп та залучення необхідного фінансування. У цьому контексті доцільно виокремити такі проекти:

- «корпоративний університет» – система навчання персоналу підприємства (традиційні та нетрадиційні форми бізнес-освіти, узагальнення досвіду знань та інновацій, які є інтелектуальною власністю підприємства);

- «кар'єрний портал» – інтернет-ресурс, інтегрований із соціальними мережами (потенційний кандидат на перспективні позиції на підприємстві використовує інформаційні портали, блоги, веб-тести та веб-ігри);

- «віртуальна школа» – внутрішній портал підприємства (будь-який працівник у режимі «он-лайн» знайомитися з лекціями фахівців у досліджуваній сфері, вчиться за дистанційними програмами західних бізнес-шкіл (наприклад, «Coursera»), бере участь у дистанційних ділових іграх і веб-семінарах);

- «соціальна карта співробітника» – програма «немонетарної мотивації» працівника (формування віртуальних рахунків співробітників у «соціальному бюджеті» підприємства, вибір пільг за заздалегідь встановленою диференціацією їх вартості та ін.);

- «гейміфікація» – новітня бізнес-концепція, що базується на використанні підходів, характерних для комп'ютерних ігор у програмних інструментах для неігрових процесів і застосуванні кращих ідей програм лояльності, ігрових методик і поведінкової економіки у реальних бізнес-процесах [1, с. 98].

Якщо перші чотири проекти знайшли своє відображення в українській теорії та практиці менеджменту вже давно, то останній став важливим трендом лише у 2013 році, коли компанії почали масово використовувати різні ігрові елементи у традиційно неігрових контекстах, залучаючи власних працівників та ділових партнерів до вирішення практичних завдань у поточній бізнес-діяльності та сприяючи тим самим підвищенню ефективності управління, насамперед у сфері ITSM. Сьогодні основними сферами гейміфікації є IT, HR і маркетинг-підрозділи підприємства.

Заразом слід зазначити, що впровадження інновацій неминуче тягне за собою певні зміни у внутрішньому середовищі підприємства. Тому менеджерам необхідно враховувати, що при здійсненні інноваційних перетворень співробітники можуть розділитися на три основні категорії: ті, хто підтримує інноваційну діяльність; ті, хто не виявляє зацікавленості, але і не протидіє нововведенням; ті, хто налаштований проти нововведень.

У зв'язку з цим впровадження інноваційних змін потребує проведення попередньої роботи щодо створення психологічної готовності персоналу до них, формування та розвитку відповідної інноваційної культури. Саме удосконалення системи управління необхідно здійснювати поступово, щоб не порушити роботу всього підприємства. Для зменшення ризику неприйняття інноваційних змін доцільно спочатку їх запровадити лише в одному підрозділі.

Отже, інновації є важливим інструментом підвищення ефективності управління персоналом підприємства, а також нарощення його конкурентних переваг на ринку.

Література:

1. Вергун В. А., Ступницький О. І. Сучасні інноваційні зміни системи управління персоналом фірми. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка»*. 2015. Вип. 2 (4). Част. 1. С. 96-100. URL: [file:///C:/Users/admin/Desktop/Downloads/nvmdue_2015_2\(1\)_18.pdf](file:///C:/Users/admin/Desktop/Downloads/nvmdue_2015_2(1)_18.pdf)

2. Погребняк А. Ю., Ліннік І. М. Інноваційне управління персоналом як фактор підвищення ефективності діяльності підприємства. *Актуальні проблеми економіки та управління: збірник наукових праць молодих вчених*. 2018. Вип. 12. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/24667/1/2018-12_4-01.pdf

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ ТА НА ХІМІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Яворський С.М.

студент гр.ХЕ-61, ХТФ

*Науковий керівник **Покровська Н.М.**, к.е.н.*

Київський політехнічний інститут

імені Ігоря Сікорського

м.Київ, Україна

Економічна система та суспільство вже давно знаходяться під впливом інформаційних технологій, які стрімко розвиваються, та їх динамічним використанням в управлінні бізнес-процесами на підприємствах в тому числі хімічної галузі. Розвиток сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та постійні потоки інформації є двома визначальними чинниками сучасної економічної системи. Відповідно до цього світове товариство усвідомлює необхідність нових підходів до власного розвитку та враховувати переваги інформаційної економіки.

Сучасні тенденції стрімкого розвитку інформаційних та комунікаційних технологій (ІКТ) посідають особливе місце інформації серед основних ресурсів, а належне визначення складових цього потенціалу стає необхідним етапом управління такою соціальноекономічною системою, як підприємство хімічної галузі, особливо в умовах розвитку інформаційної економіки.

Інформаційну інфраструктуру економіки країни утворюють підприємства та організації, центри обробки й аналізу інформації, канали інформаційного обміну, комунікації і лінії зв'язку, засоби інформаційної взаємодії. Однією з ключових технічних характеристик інформаційної економіки є мережа Інтернет, що стала платформою для нових способів ведення бізнесу, надання урядом державних послуг та забезпечення можливостей безперервного навчання. На думку Р. Ліпсі, який вивчає взаємозв'язок між технологічними змінами і економічним розвитком, впровадження цифрових технологій матиме

значний вплив на суспільство [1]: – початковий спад продуктивності і затримка виграшу продуктивності від впровадження нових технологій; – скорочення штату; – зростаючі відмінності в розподілі доходів, які мають тимчасовий характер до моменту, коли пропозиція робочої сили наздожене нові вимоги до кваліфікації персоналу; – значні зміни в територіальній структурі розміщення продуктивних сил, відповідній освіті та кваліфікаційного персоналу, нормах і правилах (інтелектуальна власність, антимонопольне законодавство і т. д.).

Використання інформаційних технологій для автоматизації хімічних підприємств відбувається доволі повільно, так як значна частка інвестицій припадає на заміну основних фондів.

У 2018 році інвестиції виробництва хімічної продукції та хімічних речовин знизились на 15,4% порівняно з попереднім роком та становили у доларовому еквіваленті 94,5 млн. дол.США, це досить незначний відсоток, якщо врахувати, що в Україні діючими є близько 160 хімічних виробництв.

Інвестування хімічної галузі в 2016-2018 рр.

	2016	2017	2018
Інвестиції у виробництво хімічних речовин та хімічної продукції (КВЕД 20), млн грн	1655	2849,3	2569,9

Інформаційна економіка – це такий тип економіки, де продуктивність і конкурентоспроможність господарюючих суб’єктів залежать головним чином від їх здатності генерувати, обробляти й ефективно застосовувати інформацію. Також інформаційну економіку можна визначити як економіку, в якій інформація є валютою та продуктом та необхідною умовою для підтримання конкурентоспроможності.

Становлення інформаційної економіки в Україні супроводжувалось такими особливостями. По-перше, поява нових виробничих сил, що кардинально змінили матеріально-технічну базу виробництва за рахунок привнесення в неї автоматизації, інформаційних ресурсів та комп’ютерної техніки з глобальною мережею Інтернет.

По-друге, інформаційна економіка характеризується впровадженням інформаційних технологій у виробництво, торгівлю та послуги, а також розвиток комп'ютерної мережі Інтернет, що є базою для створення мережевих підприємств і мережевого інтелекту.

По-третє, в інформаційній економіці змінюється характер праці, що зумовило виникнення нового виду діяльності – інформаційного та нових форм праці, які характеризуються дистанційністю.

По-четверте, в інформаційній економіці відбуваються структурні зміни на макро – та мікроекономічному рівнях. На макрорівні з'являється нова галузь економіки – інформаційна індустрія, що виникла в результаті злиття галузей обчислювальної техніки (виробництво комп'ютерів, розробка програм, здійснення послуг з їх обслуговування), зв'язку (Інтернет, телефон, кабельне телебачення, супутниковий зв'язок, радіо) та інформаційного наповнення (бібліотечна, архівна та видавнича справа, інформаційні послуги, індустрія розваг).

Література:

1. Lipsey R. Technological Shocks: Past, Present and Future [Електронний ресурс] / R. Lipsey. – 2002. – Режим доступу : <http://www.sfu.ca/~rlipsey/T&G.PDF>. 2. Махлуп Ф. Производство и распространение знаний в США / Ф. Махлуп. – М. : Прогресс, 1966. – 462 с.
3. Porat M. U. The Information Economy. Nine volumes. Office of Telecommunication, US Department of Commerce / M. U. Porat. – Washington, 1977.
4. Геєць В. М. Пріоритети національного економічного розвитку в контексті глобалізаційних викликів : монографія. У 2 ч. – Ч. 1 / за ред. В. М. Гейця, А. А. Мазаракі. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. – 389 с.
5. Інформаційне Суспільство. Шлях України. Бібліотека інформаційного суспільства. – К. : Фонд «Інформаційне Суспільство України». – 2004. – 309 с.

ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ФІНАНСОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ
МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
(НА ПРИКЛАДІ МІСТА ІРПІНЬ)

Ярова Л. С.,

*магістр Навчально-наукового інституту
фінансів, банківської справи*

Науковий керівник: Коляда Т. А.

к.е.н., с.н.с., доцент, доцент кафедри

фінансів імені Л. Л. Тарангул

Університет державної

фіскальної служби України

Світовий досвід демонструє, що регіон повинен бути самодостатнім державно-політичним утворенням. Відповідно він повинен володіти фінансовим, соціальним, економічним потенціалом, достатнім для виконання власних та делегованих обов'язків та функцій. Тому розвиток регіону і регіональної політики підтримки малих підприємств (МП) в його межах, мають здійснювати в основному органи місцевого самоврядування (ОМС). Відповідно, було проведено аналіз програми стимулювання розвитку МП у Ірпінському регіоні (Ірпінська ОТГ) Київської області.

Як зазначала Коляда Т.А.: «необхідно враховувати, що вибір цілей та механізмів реалізації бюджетної політики залежить від настроїв виборців і поведінки депутатів, яка не завжди логічна» [1, с.273]. Враховуючи даний фактор, варто стверджувати, що стимулювання розвитку МП особливо ефективним (помітним) для суспільства мало бути у 2018 році (тобто перед виборами). Перевіримо це припущення.

З метою забезпечення сталого розвитку міста шляхом створення цілісної та ефективної системи підтримки підприємства, формування сприятливих умов для розкриття потенціалу підприємств територіальної громади, підвищення її добробуту відповідно до Законів України «Про розвиток та державну

підтримку малого і середнього підприємництва» [2], «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» [3] та керуючись ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» [4], Ірпінська міська рада затвердила «Програму розвитку малого підприємства в м. Ірпінь та селищах Гостомель, Коцюбинське, Ворзель на 2017-2018 роки» [5] (далі Програма).

На рис. 1 подано перелік пріоритетних завдань Програми.

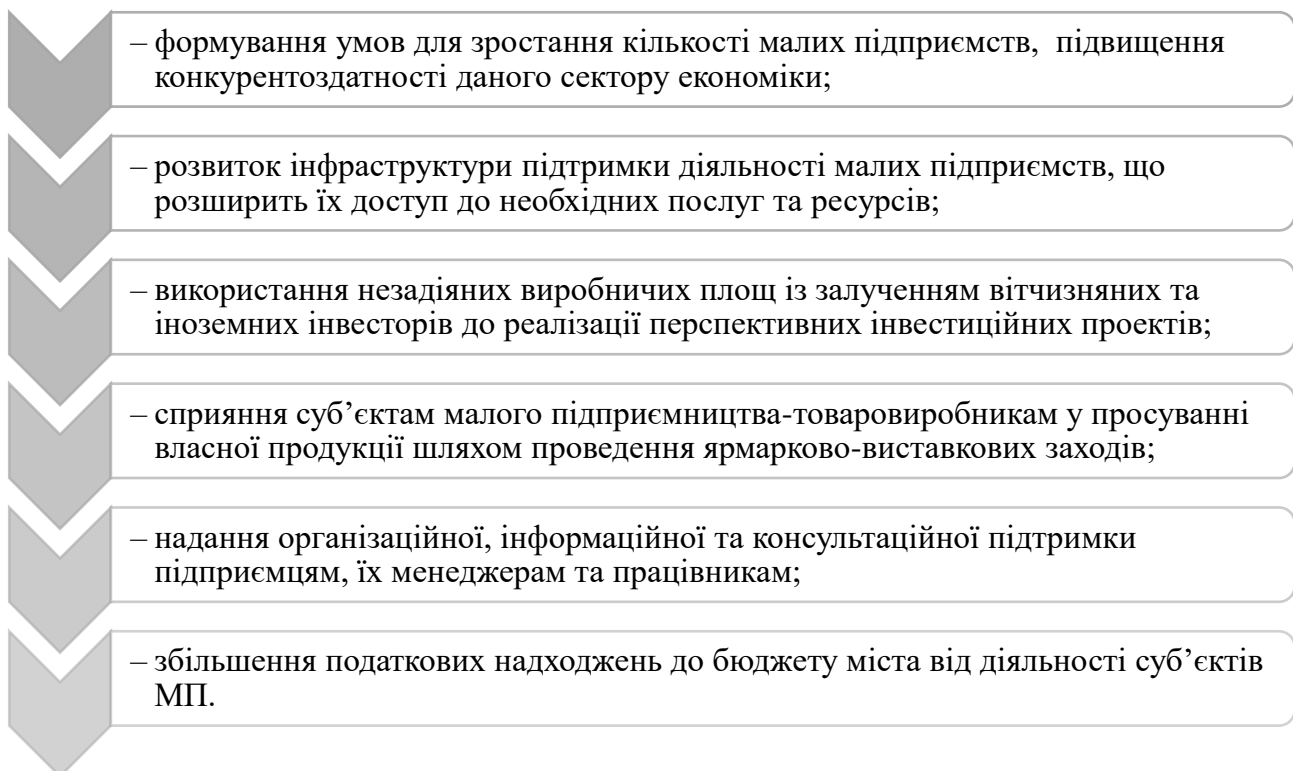

Рис. 1 Перелік пріоритетних завдань Програми

Джерело: побудовано автором на основі [5]

Відповідно програма спрямована на досягнення показників, визначених Програмою «Соціально-економічний та культурний розвиток м. Ірпінь та селищ Ворзель, Коцюбинське, Гостомель на 2017 рік й основні напрямки розвитку на 2018-2019 роки», та Стратегічним планом розвитку економіки Ірпінського регіону до 2020 року.

За даними Ірпінської ОДПІ станом на перше січня 2019 року у Ірпінському регіоні (місті Ірпені та селищах Ворзель, Коцюбинське, Гостомель)

нараховується 9300 зареєстрованих суб'єктів МП - платників податків, у тому числі 3680 юр. особи та 5620 фіз. осіб-підприємців (рис. 2).

Кількість зареєстрованих суб'єктів МП у 2018 році зменшилась порівняно з 2017 роком майже на 3 відсотки. Необхідно зазначити, що зменшення кількості МП є загальною тенденцією в Україні за 2010-2015 роки, але кількість МП у Ірпінському регіоні у 2018 році у порівнянні з 2016 р. зростає на 5 відсотків, а це відповідно вказує на позитивну тенденцію розвитку малих підприємств в Ірпінському регіоні.

Рис. 2. Кількість зареєстрованих суб'єктів МП, од.

Джерело: побудовано автором на основі [5, 6]

Доцільно зазначити, що частка надходжень від суб'єктів МП до бюджетів всіх рівнів за 2018 рік складає – 51,2 %.

Незважаючи на проблеми державного рівня: складної суспільно-політичної ситуації, що склалася в країні, здешевлення національної валюти, підвищення цін на природний газ та електроенергію, нестачею власних оборотних активів, слабого інтересу інвесторів для розвитку бізнесу, заходи програми розвитку малого і середнього підприємств в м. Ірпінь на 2017-2018 роки в цілому виконано.

Залишилися не вирішеними наступні проблемні питання у сфері діяльності малих підприємств: дефіцит власних фінансових ресурсів у суб'єктів малого та середнього підприємництва та висока вартість кредитів, що надаються фінансово-кредитними установами; нерозвиненість небанківського

сектору фінансових послуг; недостатній розвиток інфраструктури підтримки розвитку МП; відсутність державного стимулювання розвитку МП; недостатній рівень освіти працівників з питань сучасних методів господарювання.

Література:

1. Коляда Т. А. Державний бюджет України на 2018 рік: особливості формування та перспективи виконання / Т. А. Коляда // Бізнес Інформ. – 2018. – № 4. – С. 267-274. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2018_4_39.

2. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» (№4618-VI, чинний, поточна ред. – Прийняття від 22.03.2012). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/%204618-17>

3. Закон України «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» (№2157-III, чинний, поточна редакція – Ред. від 10.06.2012, підстава - 4731-VI). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2157-14>

4. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» (№280/97-ВР, чинний, поточна редакція – Редакція від 01.12.2019, підстава – 199-IX). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28-0/97-вр>

5. Про хід виконання Програми розвитку малого і середнього підприємництва в м. Ірпінь та селищах Ворзель, Гостомель, Коцюбинське на 2017-2018 роки за підсумками 2017 року (№3627-51-VII). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://imr.gov.ua/rishennya-miskoji-radi/9138-pro-khid-vikonannya-programi-rozvitku-malogo-i-serednogo-pidpriemnitstva-v-m-irpin-ta-selishchakh-vorz-el-gostomel-kotsyubinske-na-2017-2018-roki-za-pidsumkami-2017-roku-3627-51-vii>

6. Про хід виконання Програми розвитку малого і середнього підприємництва в м. Ірпінь та селищах Ворзель, Гостомель, Коцюбинське на 2017-2018 роки за підсумками 2018 року (№3627-51-VII). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://imr.gov.ua/attachments/article/13629/4915.PDF>

